
PROCESNOTA COMPLEX PROJECT “Noord-Zuid Limburg”

December 2021

*Departement Omgeving
De Werkvennootschap*

Versiebeheer

Versie	Datum	Opmerking
1	Februari 2018	Opgemaakt naar aanleiding van de startbeslissing van de Vlaamse Regering.
2	Maart 2019	Opgemaakt naar aanleiding van de ambitiesnota en cocreatieweek
3	November 2019	Opgemaakt naar aanleiding van de draft alternatievenonderzoeksnota (AON)
4	Maart 2020	Opgemaakt naar aanleiding van de alternatievenonderzoeksnota (AON)
5	Maart 2021	Opgemaakt naar aanleiding van lopend geïntegreerd onderzoek
6	September 2021	Opgemaakt naar aanleiding van het voorontwerp voorkeursbesluit
7	December 2021	Opgemaakt naar aanleiding van het ontwerp voorkeursbesluit

Voorwoord

Voorliggend document is de geactualiseerde versie van de procesnota, die de manier van werken en samenwerken met de verschillende betrokken actoren beschrijft in het complex project 'Noord-Zuid Limburg'. Dit document is geen eindpunt, en ook geen einddoel, maar concretiseert de processtructuur na de opstart van de onderzoeksfase. De procesnota is immers een dynamisch document waarvan de inhoud actueel moet blijven. Afspraken met betrekking tot het proces kunnen namelijk constant veranderen.

In dit document behandelen we de procesaanpak in de huidige onderzoeksfase: de fase waarin wordt gewerkt om tot een breed gedragen voorkeursalternatief te komen en een voorkeursbesluit te nemen.

We zetten in dit project in op:

- het behartigen van de diverse belangen gedurende het gehele proces;
- een zorgvuldige afweging en een voortvarende aanpak. De druk op het proces is groot maar het proces moet wel zorgvuldig worden doorlopen;
- het bereiken van een gezamenlijke voorkeur voor één geïntegreerd programma in de gebiedsopgave.

0. ALGEMENE INLEIDING

0.1. OPZET VAN DE PROCESNOTA

Voorliggende procesnota ondersteunt het proces van het project 'Noord-Zuid Limburg' (NZL) in het kader van het decreet complexe projecten.

0.2. DOELSTELLING VAN DE PROCESNOTA

Gelet op de verschillende belangen die bij het complex project NZL spelen, is er nood aan een goede processtructuur met duidelijke afspraken. De procesnota omschrijft de krijtlijnen van de aanpak van voorliggend project met als doelstelling te informeren over de verdere procesaanpak voor het voorliggend project, meer bepaald biedt het document een antwoord op de vraag hoe het project tijdens het gehele verloop van het proces zal worden uitgewerkt. De procesnota is louter een informatief document en geen beslissingsinstrument.

De doelstellingen van de procesnota zijn samengevat de volgende:

- het verschaffen van de procesaanpak aan alle betrokken stakeholders: adviesinstanties, burgers, bedrijven, overheden, etc. ;
- het verduidelijken van de projectstructuur van hoe en met wie er samengewerkt wordt;
- het weergeven hoe en wanneer inspraak kan worden geleverd en op welke plaatsen de informatie (digitaal en analoog) beschikbaar is; en
- het beschrijven van de communicatieaanpak in functie van de transparantie van het proces.

Deze procesnota heeft geen formele status, ze is louter informatief voor alle actoren. Het is een evolutief document dat tijdens de loop van het proces steeds zal worden geactualiseerd. Zo blijft iedereen op de hoogte van de meest recente stand van zaken van het project.

Vanaf de startbeslissing is de procesnota raadpleegbaar via de algemene website www.complexeprojecten.be en de eigen projectwebsite www.noordzuidlimburg.be.

1. VOORSTEL VAN AANPAK

1.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk geeft in grote lijnen een voorstel van aanpak van het project weer. Dit voorstel zal tijdens de verschillende fases van de procedure 'complexe projecten' verder worden uitgewerkt en aangepast.

1.2 WAT HOUDT DE PROCESAANPAK VAN DE COMPLEXE PROJECTEN IN?

De procesaanpak is gebaseerd op de procedure die in het decreet complexe projecten van 25 april 2014 werd uitgetekend, en omvat vier fases (de verkenningsfase, de onderzoeksfase, de uitwerkingsfase en de uitvoeringsfase) met drie beslismomenten (startbeslissing, voorkeursbesluit en projectbesluit) en twee openbare onderzoeken (ter voorbereiding van het voorkeurs- en projectbesluit). De onderzoeken en procedures verlopen op een geïntegreerde manier. De nieuwe aanpak betreft een werkwijze die steunt op participatie, openheid en overleg. Deze nieuwe aanpak beoogt een efficiënt en kwaliteitsvol proces, dat gericht is op de realisatie van een complex project binnen een aanvaardbare termijn en met een maximum aan draagvlak.

De nieuwe procesaanpak beoogt een efficiënt en kwalitatief proces met aandacht voor zes cruciale principes:

- open communicatie;
- participatie;
- maatwerk;
- oplossingsgericht samenwerken;
- geïntegreerde aanpak; en
- procesregie in handen van de actoren.

Hierna wordt een kort overzicht gegeven van de verschillende fases en beslissingsmomenten van de complexe projectenprocedure:

Verschillende fases:

Voorafgaandelijk is mee te geven dat gedurende alle fases alle actoren en het brede publiek zullen worden betrokken. Het participatie- en communicatietraject waarvoor in onderhavige procesnota de krijtlijnen werden vastgelegd, zullen in de praktijk worden gevolgd.

VERKENNINGSFASE

Een project vertrekt vanuit een probleemstelling of opportuniteit. Het doel van de verkenningsfase is tweemaal. Enerzijds komt men tot een eenduidige probleemdefinitie en projectdoelstellingen die gedragen worden door zoveel mogelijk betrokkenen; anderzijds brengt men de grote lijnen van het proces in kaart.

De verkenningsfase eindigt met een startbeslissing en bijhorende procesnota. De startbeslissing en de afspraken die in de procesnota worden gemaakt worden door de Vlaamse Regering gevalideerd. Na het nemen van de startbeslissing gaat de onderzoeksfase van start.

ONDERZOEKSFASE

De onderzoeksfase van een complex project gaat van start als de startbeslissing, met een duidelijke projectdefinitie en doelstellingen, is genomen. Het doel van de onderzoeksfase is om de beste oplossing te filteren uit een brede waaier van mogelijkheden. Daarvoor moeten de verschillende oplossingen op een geïntegreerde manier onderzocht en afgewogen worden. Om deze reden wordt de alternatievenonderzoeksnota (AON) opgemaakt, waarin de verschillende, technisch haalbare alternatieven worden benoemd die het Vlaamse Gewest van

plan is te onderzoeken alsook de manier waarop dit onderzoek zal gebeuren. Met de alternatievenonderzoeksnota zorg je ervoor dat alle onderzoeken gelijktijdig kunnen starten met dezelfde informatie en basisgegevens. De alternatievenonderzoeksnota gaat ruimer dan het milieukundig onderzoek. Ook ruimtelijke en economische aspecten komen in deze fase reeds aan bod. De alternatievenonderzoeksnota geldt als kennisgeving waarop ingesproken kan worden. Deze nota is namelijk ter raadpleging voorgelegd aan alle betrokkenen, alsook is er advies gevraagd aan de adviesinstanties. Het geïntegreerd onderzoek verloopt in drie fasen. Na 'fase 1: verfijning alternatieven' is een trechtering doorgevoerd die omschreven staat in een tussennota, die ook ter raadpleging is voorgelegd aan alle betrokkenen en waarover advies is gevraagd aan de adviesinstanties.

Alle informatie wordt gebundeld en beschikbaar gesteld voor alle geïnteresseerden. Op basis van het geïntegreerd onderzoek kunnen alternatieven opzij worden geschoven en/ of verfijnd. De eindresultaten van het geïntegreerd onderzoek worden gebundeld in de synthesenota. De oplossingen die op basis van het geïntegreerd onderzoek overeind blijven en voldoen aan de vooropgestelde projectdoelstellingen zullen tegen elkaar worden afgewogen, waaruit een voorkeursalternatief zal worden vastgesteld in het ontwerp van voorkeursbesluit. Zowel de synthesenota als het ontwerp van voorkeursbesluit worden vervolgens formeel aan het publiek voorgelegd via een openbaar onderzoek.

In een overwegingsdocument wordt aangegeven hoe er met de reacties van de burgers en adviesinstanties wordt omgegaan. Het in het voorkeursbesluit vastgesteld voorkeursalternatief zal in de uitwerkingsfase verder worden uitgewerkt.

UITWERKINGSFASE

De uitwerkingsfase van een complex project volgt op de goedkeuring van het voorkeursbesluit. Het doel van de uitwerkingsfase is om dit voorkeursbesluit verder te concretiseren tot een realiseerbaar project en om de uitvoeringswijze in concreto te bepalen.

Bij de start van de uitwerkingsfase wordt de projectonderzoeksnota (PON) opgemaakt. Deze nota beschrijft enerzijds het project en de flankerende maatregelen die opgenomen zijn in het voorkeursbesluit, anderzijds bepaalt deze nota wat er nog onderzocht moet worden. Daar waar het onderzoek in de vorige fase zich eerder op een strategisch niveau afspeelde, zal de focus nu op het eigenlijke projectniveau liggen. Met behulp van een overwegingsdocument wordt aangegeven hoe er met de reacties van de burgers en adviesinstanties op de projectonderzoeksnota wordt omgegaan.

De synthesenota omvat de eindresultaten van de geïntegreerde effectenonderzoeken. Op basis van de onderzoeksresultaten worden bepaalde uitwerkingen met elkaar vergeleken qua voor- en nadelen, tot er uiteindelijk één uitvoeringswijze overeind blijft. Dit gekozen alternatief wordt geformuleerd in een ontwerp van projectbesluit. Over de synthesenota en het ontwerp projectbesluit wordt advies gevraagd aan de adviesinstanties. Het ontwerp van projectbesluit wordt formeel aan het publiek voorgelegd via een openbaar onderzoek. In een overwegingsdocument wordt aangegeven hoe er met de reacties van de burgers en adviesinstanties wordt omgegaan.

Het projectbesluit is een beslissing van de bevoegde overheid over de vergunningen, machtigingen, het bestemmingsplan en het actieprogramma. Het projectbesluit omvat ook aspecten van beheer en monitoring. Het kan in sommige projecten ook de toewijzing inhouden van een project aan een private partner.

UITVOERINGSFASE

De uitvoeringsfase van een complex project volgt op de goedkeuring van het projectbesluit. Het doel van de uitvoeringsfase is enerzijds om de werken zo efficiënt mogelijk te laten

verlopen, anderzijds is het belangrijk om ook de nodige stappen wat betreft het beheer, de monitoring en de evaluatie van het project uit te voeren. De processtructuur wordt aangepast in functie van de uitvoering en technische uitwerking op het terrein.

Ook in deze fase blijven participatie en communicatie cruciaal. Denk maar aan een minder hinder plan, duiding over de werfzone, bewonersbrieven, infovergadering, ...

Een gedetailleerd schematisch overzicht van de opeenvolgende processtappen kan worden teruggevonden op de website www.complexeprojecten.be

1.3 WAAROM KIEZEN VOOR DE PROCESAANPAK VAN DE COMPLEXE PROJECTEN?

De procesaanpak van complexe projecten heeft een belangrijke meerwaarde voor dergelijk grootschalig project.

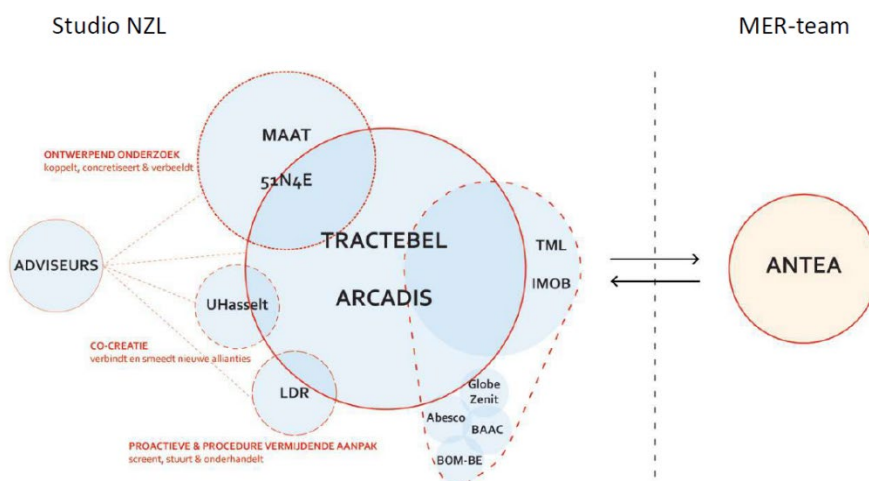
Door de nieuwe geïntegreerde methodiek van het werken met een alternatievenonderzoeksnota en een voorkeursbesluit, zal in eerste instantie het op strategisch niveau gekozen alternatief, vastgeklikt worden. Dit alternatief zal ook reeds een actieprogramma omvatten met het flankerend beleid. Het projectbesluit zal het gekozen alternatief en flankerend beleid verder uitdiepen op uitvoeringsniveau.

In het proces zijn zeer veel actoren betrokken (zie verder). De procesaanpak van complexe projecten heeft op vlak van participatie een meerwaarde. Van bij het begin worden alle actoren betrokken in de wijze waarop het project verder vorm krijgt. Zowel in de onderzoeksfase als in de uitwerkingsfase zijn informatierondes en formele inspraakmomenten voorzien.

1.4 HUIDIGE FASE - ONDERZOEKSFASE

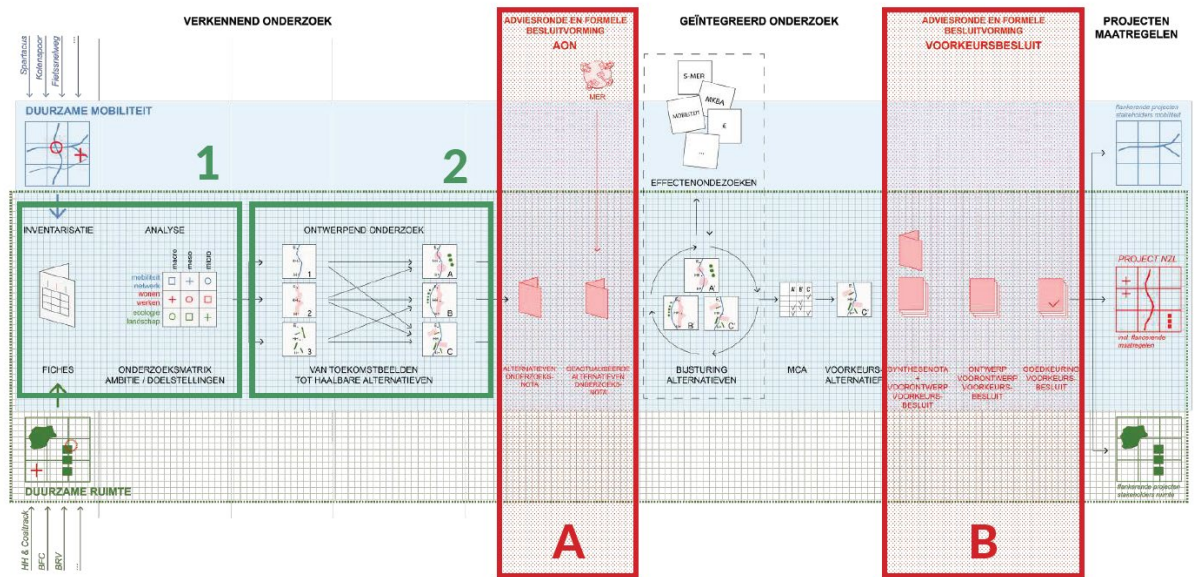
De onderzoeksfase startte met de samenstelling van een multidisciplinair team 'Studio NZL' en het MER-team.

Samenstelling van multidisciplinair team 'Studio NZL' en MER-team:

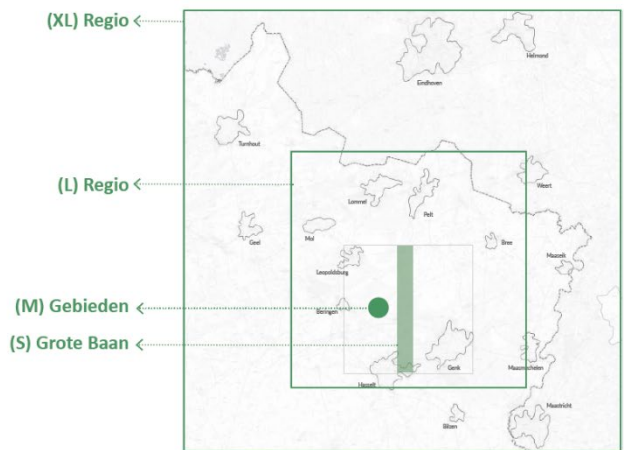
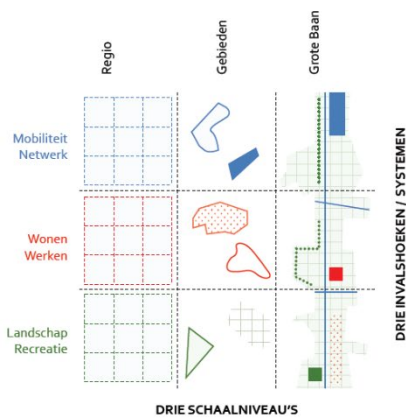

Het doel van de onderzoeksfase is om de beste oplossing te filteren uit een brede waaier van mogelijkheden. Om hiertoe te komen werkte Studio NZL een algemeen stappenplan uit dat hieronder schematisch wordt weergegeven.

Plan van aanpak tijdens onderzoeksfase:

Analyse en inventarisatie aan de hand van een matrix (3 schaalniveaus en 3 thematische invalshoeken):

Op basis van het verkennend onderzoek zijn de algemene projectdoelstellingen verder verfijnd en scherp gesteld in een ambitienota en is de alternatievenonderzoeksnota opgemaakt.

Deze nota geeft een beschrijving van de doelstellingen en de geografische werkingssfeer van het complexe project en bepaalt de reikwijdte van het verdere geïntegreerde onderzoek. De nota bepaalt welke alternatieven er onderzocht moeten worden en op welke wijze de effecten

van die alternatieven zullen worden onderzocht. Het geïntegreerd onderzoek verloopt in drie fasen. Na 'fase 1: verfijning alternatieven' is een trechtering doorgevoerd waardoor een aantal alternatieven niet meer als redelijk worden beschouwd en dus niet verder worden onderzocht. Ook zijn een aantal alternatieven verder verfijnd of uitgewerkt. De resultaten van fase 1 van het geïntegreerd onderzoek staan uitvoerig beschreven in een tussennota, die ook ter raadpleging is voorgelegd aan alle betrokkenen en waarover advies is gevraagd aan de adviesinstanties.

Daarna moeten de verschillende oplossingen of alternatieven op een geïntegreerde manier onderzocht en afgewogen worden. Dit wil zeggen dat de verschillende onderzoeken zoveel mogelijk op elkaar afgestemd zijn en gelijktijdig uitgevoerd worden. De resultaten van deze onderzoeken bepalen de verdere selectie van alternatieven. De beste oplossing wordt uiteindelijk geformuleerd in het voorkeursbesluit. Dit besluit leidt tot de volgende fase, namelijk de uitwerkingsfase van het complexe project. Meer info hierover vind je terug op de projectwebsite www.noordzuidlimburg.be.

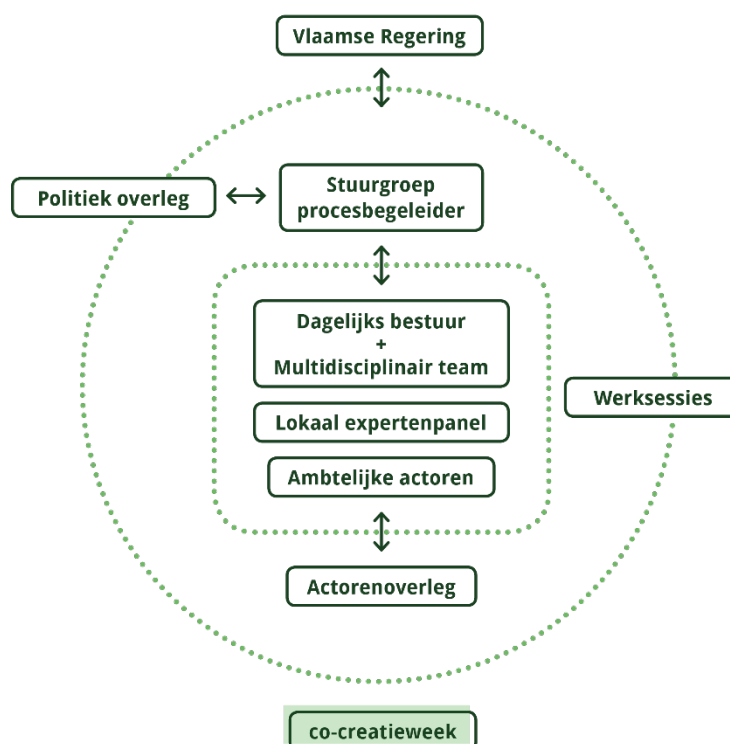
Ook onderhavige procesnota die een globale omschrijving inhoudt van de stakeholders, het uitgestippelde participatie- en communicatietraject en de procesaanpak wordt in de loop van het proces (zoals nu bij het begin van de onderzoeksfase) verder geactualiseerd. Tijdens deze onderzoeksfase wordt ingezet op een breed overleg met de betrokken actoren en instanties, om zo de selectie van de redelijke alternatieven te onderbouwen en te bepalen met een groot maatschappelijk draagvlak.

2. PROJECTSTRUCTUUR

De Vlaamse overheid is volgens artikel 681 van het decreet complexe projecten van 24 april 2014 bevoegd voor het nemen van de startbeslissing. De Werkvennootschap neemt na de startbeslissing de coördinerende en uitvoerende rol in de verdere uitwerking van het project op zich en is aangeduid als de projectleider. Zij doet dit samen met het Departement Omgeving.

De processtructuur werd concreet uitgetekend en geactualiseerd op basis van de opstart van de onderzoeksfase. Deze is voorlopig in die zin dat de structuur/samenstelling naargelang het verder verloop van het proces steeds kan worden aangepast of gewijzigd.

Schematische voorstelling van de organisatie van projectstructuur:

2.1. HOE SAMENWERKEN EN OVERLEGGEN?

COVID – Coronamaatregelen

De coronacrisis in 2020-2021 heeft ook een grote impact op de manier waarop er kan en mag samengewerkt worden, en op de manier waarop het overleg plaatsvindt. Zo kunnen er gelet op de Coronamaatregelen niet altijd of zomaar cocreatieweken en fysieke plenaire werksessies georganiseerd worden. Ook bilaterale gesprekken worden indien noodzakelijk of wenselijk digitaal georganiseerd.

Om steeds een groot bereik te behouden, is de vorm van terugkoppeling en overleg aangepast volgens de geldende maatregelen. We trachten online en fysieke dragers slim te combineren passend bij de diverse stakeholdergroepen. Digitale webinars, informatiesessies, virtuele infomarkten en digitale vraag-en antwoordsessies zorgen ervoor dat actoren zich steeds kunnen informeren over de laatste stand van zaken. Fysieke één-op-één gesprekken gebeuren steeds met in acht name van de geldende Coronamaatregelen (afstand en mondkap). Zo blijft de deur open voor nieuwe actoren of groepen om mee samen te werken.

2.1.1 Werksessies

De werksessies worden georganiseerd om de inspraak van de deelnemers mogelijk te maken tijdens de onderzoeksfase van het project. De standpunten van de verschillende deelnemers kunnen immers ver uit elkaar liggen. Tijdens de werksessies werken het dagelijks bestuur, het multidisciplinair team, de ambtelijke actoren en het lokaal expertenpanel samen om vanuit een inhoudelijke analyse van de probleemstellingen te komen tot breed gedragen ambities en doelstellingen. Die zijn vervolgens vertaald via ontwerpend onderzoek in verschillende alternatieven. In de alternatievenonderzoeksnota zijn 7 te onderzoeken alternatieven omschreven. Het geïntegreerd onderzoek verloopt in drie fasen. Na 'fase 1: verfijning alternatieven' is een trechtering doorgevoerd van 7 naar 3 alternatieven, zoals beschreven in de tussennota. Een aantal alternatieven worden dus niet meer als redelijk beschouwd en zullen dus ook niet verder onderzocht worden. De 3 overgebleven, redelijke alternatieven worden verder onderzocht in 'fase 2: thematisch onderzoek'. Deze 3 alternatieven werden ook verder verfijnd en uitgewerkt, wat geresulteerd heeft in 2 bijkomende combinaties. Dit is steeds het gevolg van de besprekingen tijdens de werksessies met de verschillende deelnemers. In de laatste werksessies zijn de onderzoeksresultaten van het geïntegreerd effectenonderzoek besproken met de deelnemers. Aan de hand van het afwegingskader, ingevuld op basis van het geïntegreerd onderzoek, is tenslotte in beeld gebracht of er draagvlak is voor de verschillende alternatieven.

De deelnemers van de werksessies hebben een afsprakenkader ondertekend, waarmee ze zich bereid verklaren om volgens drie leidende principes – engagement, transparantie en confidentialiteit – te gaan werken.

BREDE SCOPE

De werksessies zetten in op een structureel overleg tussen de verschillende actoren, met als doel het bij elkaar brengen van verschillende invalshoeken en opinies. Er werd zeker in het begin van de onderzoeksfase bewust gewerkt met een brede scope of blikveld. Zo is er aandacht voor mobiliteit (multimodaliteit, doorstroming en veiligheid), leefbaarheid, impact op leefmilieu, open ruimte, economie en recreatie. De alternatieven worden tijdens de onderzoeksfase samen opgebouwd en verder verfijnd met de betrokken ambtelijke actoren en lokale experts.

De deelnemers van de werksessie zitten van in het begin mee aan de tafel om de verschillende onderzoekstappen en resultaten op te volgen, aan te vullen en bij te sturen. De verschillende alternatieven of oplossingen worden op een geïntegreerde manier bekeken en onderzocht, in overleg met de belanghebbenden. Aangezien de werksessies elkaar frequent opvolgen wordt van de deelnemers een structurele betrokkenheid verwacht. Zo kan met een beperkte terugkoppeling over vroegere sessies op een doelmatige manier verder worden gewerkt.

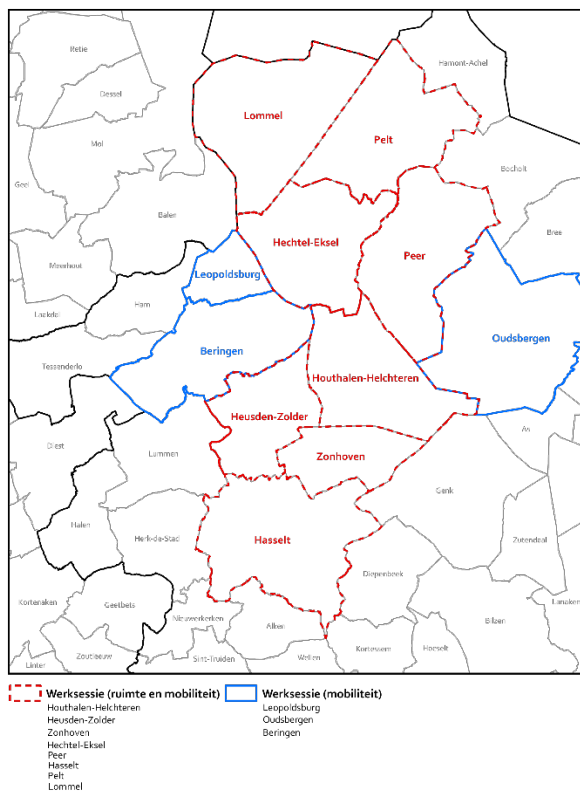
GEÏNGAGEERDE DEELNEMERS

De betrokken overheidsinstanties en organisaties vaardigen één (of een aantal) vertegenwoordiger(s) af die actief deelnemen aan de werksessies in hun hoedanigheid als inhoudelijk medewerkers. De hoeveelheid vertegenwoordigers hangt af van het thema van een sessie, de evenwichtige samenstelling van een sessie, en de mate van betrokkenheid bij het project. Het aantal en de diversiteit aan actoren is gegroeid doorheen de loop van het proces. De samenstelling van de werksessie is geen vaststaand gegeven. Het is daarentegen een dynamisch en evolutief gegeven, omdat de relevantie en urgentie van de deelname voor bepaalde organisaties, comités, wijken of groepen – afhankelijk van de voortgang van het proces en project – net toeneemt of afneemt. Steeds wordt de vraag gesteld naar actieve deelname aan de werksessies van (mogelijks) nieuwe belanghebbenden. Telkens nieuwe actoren of buurtbewoners zich geïnteresseerd aandienen, is via vertegenwoordiging hun stem in de werksessie mogelijk gemaakt. Deze manier van werken zal ook in de volgende fasen van het complex project gehanteerd worden. De werksessies vonden zowel fysiek als digitaal plaats.

Naast de werksessies die overdag tijdens de kantooruren plaatsvinden is de voorbije maanden ook gewerkt met een beknopte of lichte werksessie specifiek gericht op de betrokken buurtbewoners. Die werksessie voor bewoners vindt dan 's avonds na de kantooruren plaats, om iedereen de kans te geven om betrokken te zijn. Hierin wordt ook gezocht naar een brede en evenwichtige samenstelling vanuit de verschillende buurten of wijken van de gemeente Houthalen-Helchteren. Zoals hierboven aangegeven is de samenstelling hiervan een dynamisch en evolutief gegeven, omdat het de voortgang van het proces en project volgt. Steeds is er de mogelijkheid voor bewoners om deel te nemen als nieuwe vertegenwoordigers van hun wijk of buurt. Dit initiatief heeft een dubbele doelstelling: enerzijds betrokken buurtbewoners de kans geven om op hoofdlijnen geïnformeerd te worden over de besproken thema's tijdens de werksessies, en anderzijds hen de kans geven om lokale wensen of noden aan te kaarten en bespreken.

Voor de gemeenten Lommel, Pelt, Peer, Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Heusden-Zolder, Zonhoven en Hasselt worden zowel de medewerkers voor mobiliteit en ruimte uitgenodigd. De samenstelling omvat de gehele NZL-as van Hasselt naar Noord-Limburg voor zowel de wegverbinding als de openbaar vervoer-opgave. Terwijl voor de omliggende gemeenten Leopoldsburg en Beringen alleen de medewerkers mobiliteit zijn uitgenodigd, omdat hun betrokkenheid bij het complex project voornamelijk vanuit die invalshoek relevant is. Onderstaand schema geeft de betrokkenheid van de omliggende gemeenten in de werksessies weer. De andere gemeenten in de provincie Limburg zullen uiteraard tijdens de cocreatieweek betrokken en geïnformeerd worden, omdat dan een meer brede insteek en invalshoek gehanteerd wordt.

Schematische voorstelling van mate van betrokkenheid gemeenten bij werksessies:

De werksessies zijn een goede basis om de cocreatieweek vorm te geven en de stuurgroep voor te bereiden. Het is de bedoeling dat de deelnemers aan de sessies hun respectievelijke directieleden of verantwoordelijken informeren over de stand van zaken en de voortgang van het proces. Ze dienen hen ook goed voor te bereiden op de vergaderingen van de ambtelijke stuurgroep waarin periodiek het complex project besproken wordt. Dit met de bedoeling om samen stappen vooruit te zetten richting een breed gedragen oplossing of voorkeursalternatief.

2.1.2 Cocreatieweek

Naast de werksessies vindt tijdens de onderzoeksfase ook een cocreatieweek plaats op enkele strategische momenten binnen het proces. Tijdens die week wordt de interactie verbreed via een groot aantal overleg- en samenwerkmomenten met verschillende actoren, groepen en de bevolking. Het is een moment waarop meer uitgebreid en vanuit een ruimere samenstelling een aftoetsing gebeurt over de voortgang van het onderzoeksproces. Zo wordt teruggekeken op de resultaten van de werksessies en wordt een deelfase van het onderzoek gevalideerd met een bijeenkomst van de stuurgroep. Meteen doen we vooruitblik naar de volgende deelfase. Tijdens deze cocreatieweek voerden ook masterstudenten van de UHasselt één week intensief (veld)werk uit in verschillende groepen, onder begeleiding van een team UHasselt-onderzoekers, met als doel het uitwerken van één of meerdere concrete actie(s) per groep.

BREDE TERUGKOPPELING

In de cocreatieweek vindt een uitgebreid actorenoverleg plaats met allerlei vertegenwoordigers die niet structureel aanwezig zijn op de werksessies. Ook kunnen dan gesprekken plaats vinden met geïnteresseerde burgers of ondernemers die zich wensen te informeren over het project of wensen te reageren op de onderzoeksresultaten. Dit wordt

georganiseerd onder de vorm van een workshop, een spreekuur of een infomarkt. Een brede communicatie naar de bevolking is essentieel om te komen tot een breed gedragen oplossing.

De coronacrisis in 2020-2021 heeft ook een grote impact op de manier waarop deze terugkoppeling plaatsvindt. Zo kunnen er momenteel geen cocreatieweken en fysieke plenaire werksessies georganiseerd worden. Om toch een groot bereik te behouden, is de vorm van terugkoppeling aangepast. Digitale webinars, informatiesessies en infomarkten zorgen ervoor dat actoren zich steeds kunnen informeren over de laatste stand van zaken. Ook zijn er digitale vraag- en antwoordsessies om op veelgestelde vragen een antwoord te kunnen geven. Zo blijft de deur open voor nieuwe actoren of groepen om mee samen te werken.

De Vlaamse Regering keurde op 27 maart 2020 het Noodbesluit goed (Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van artikel 5 van het decreet van 20 maart 2020 over maatregelen in geval van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid, wat betreft ruimtelijke planning, complexe projecten, plan-milieueffectrapportage en leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten) om lopende publieke raadplegingen van complexe projecten te schorsen en te hernemen na 24 april.

Naast de digitale instrumenten die werden ingeschakeld, werden voor de publieke bevragingen (AON en Tussennota) ook fysieke exemplaren van de documenten voorzien in de verschillende gemeente- en stadhuizen. Deze documenten konden – op afspraak en met inachtnaam van de nodige maatregelen – geraadpleegd worden.

In het hele proces wordt er – zeker in coronatijden - bijzondere aandacht besteed aan stemmen in de samenleving die structureel minder sterk vertegenwoordigd zijn in formele besluitvormingsprocessen, maar die evengoed een waardevolle bijdrage kunnen leveren als belanghebbende tot dit project (denk bijvoorbeeld aan jongeren, ouderen, mensen met migratieachtergrond etc.). De aanwezigheid in en samenwerking met wijken, lokale organisaties en scholen draagt daartoe bij (zie punt 2.1.4).

2.1.3 Bilateraal overleg

Naast de werksessies en cocreatieweken is er steeds ruimte voor bilaterale gesprekken met belanghebbenden, die ofwel op vraag van het dagelijks bestuur en het multidisciplinaire team ofwel op vraag van de belanghebbenden zelf kunnen ingepland worden. De bilaterale gesprekken kunnen verschillende doelstellingen hebben: bijkomende informatie verwerven, toelichting krijgen of geven bij onderzoeksresultaten, afoetsen van verschillende scenario's, randvoorwaarden in kaart brengen en evalueren van de voortgang van het proces. Het is de bedoeling om ook regelmatig bilateraal samen te zitten met de betrokken actoren en deelnemers. Deze bilaterale gesprekken vinden ook vaak digitaal via Teams plaats.

Op de werksessies en cocreatieweken wordt telkens transparant gecommuniceerd over welke bilaterale overlegmomenten in de voorbije periode hebben plaatsgevonden en (op hoofdlijnen) welke thema's hier aan bod zijn gekomen. Hierdoor zijn alle deelnemers op de hoogte van de agenda van het onderzoeksteam, en kan opgevolgd worden of alle invalshoeken effectief besproken worden in de onderzoeksfase.

Tot slot kunnen actoren en inwoners ook een persoonlijk bilateraal gesprek aanvragen met het projectteam via het Noord-Zuid Limburg infopunt. Dat kan zowel digitaal als fysiek, maar altijd in lijn met de geldende coronamaatregelen en op maat van de persoon.

De Werkvennootschap heeft ook een vaste vertegenwoordiger in het team MOW in de vervoerregio Limburg, waardoor een structurele informatie-uitwisseling en opvolging voorzien is voor wat betreft het regionaal mobiliteitsplan en -beleid in het projectgebied.

2.1.4 Veldwerk UHasselt

Onderzoekers van de UHasselt hebben, als onderdeel van het multidisciplinair team, een mobiele Noord-Zuid Wegenwerkplaats ontwikkeld om samen met burgers aan de toekomst van de Noord-Zuidverbinding te werken. Deze mobiele werkplaats staat gemonteerd op een tandem die symbool staat voor het samenwerken aan de toekomst van de verbinding. De onderzoekers gaan met de tandem op tocht langs en in de omgeving van de Noord-Zuidverbinding.

Het veldwerk evolueert doorheen het proces. In het begin is het een open, brede verkenning, waarbij vooral gepeild wordt naar de relatie van een persoon - soms vanuit een bedrijf of organisatie - met de Noord-Zuid verbinding, om over te gaan naar het verzamelen van meer gerichte verhalen afhankelijk van de noden afkomstig uit het ontwerpend onderzoek (wonen, werken, landbouw etc.).

In het kader van de winsten of kortetermijnmaatregelen werden 4 coalitievormende thema's gedefinieerd (duurzaam wonen, duurzame bedrijven, duurzame mobiliteit en duurzame open ruimte). Deze thema's bleken te leven bij verschillende actoren, maar hadden nog geen vaste plek in projecten of processen. Hierrond werden thematische platformen georganiseerd, waarbinnen experts en geïnteresseerde lokale actoren de thema's verder uitdiepten en mogelijke winstprojecten definieerden. Tijdens deze platformen worden ook voorstellen voor de toekomst van de verbinding vanuit het team (gebaseerd op deskresearch en veldwerk) afgetoetst.

Binnen de thematische platformen werden een aantal kortetermijn winsten gedefinieerd (zie verder – platformen).

Naast de winsten die vanuit de platformen ontstonden en getrokken worden (zie verder), wordt ook vanuit het brede veldwerk gereflecteerd over de uitvoeringswinsten en de alternatieven. Gezien de omstandigheden werden vooral digitale methodieken ingezet of activiteiten in open lucht. Een aantal voorbeelden:

- Via een digitale bevraging
  - o via personae werd het mogelijke gebruik van de fietswinst F74/N715 in beeld gebracht (bevraging via projectwebsite)
  - o via een webplatform wordt kwaliteit van zacht netwerk (buurtwegen) in beeld gebracht
  - o via een webplatform worden schoolroutes (fiets) inclusief knelpunten in beeld gebracht.
- Via digitale vergaderingen organiseerden we kennisuitwisseling rond Brelaarheide, fietswinst 'fietspaden langs Grote Baan' en 'fietsverbinding Centrum-Zuid/F74, de bedrijventerreinen Centrum-Zuid, Europark en De Schacht.

Gedurende het hele proces worden de data voortdurend geanalyseerd en teruggekoppeld naar het team en naar het veld. Sommige verhalen worden ook online gepubliceerd via de website en sociale media om een breder publiek te bereiken (zie volgende link naar projectwebsite: <https://www.noordzuidlimburg.be/helden>). Daarnaast wordt via een veldwerkaart en -atlas de inzichten steeds verder aangevuld op een - voor een groot publiek – leesbare wijze. Op tussentijdse basis wordt teruggekoppeld over specifieke deelonderzoeken (woon- en werkwensenonderzoek, bevraging fietsbrug, fietsverbinding F74/Centrum Zuid...) door middel van gebalde rapporten.

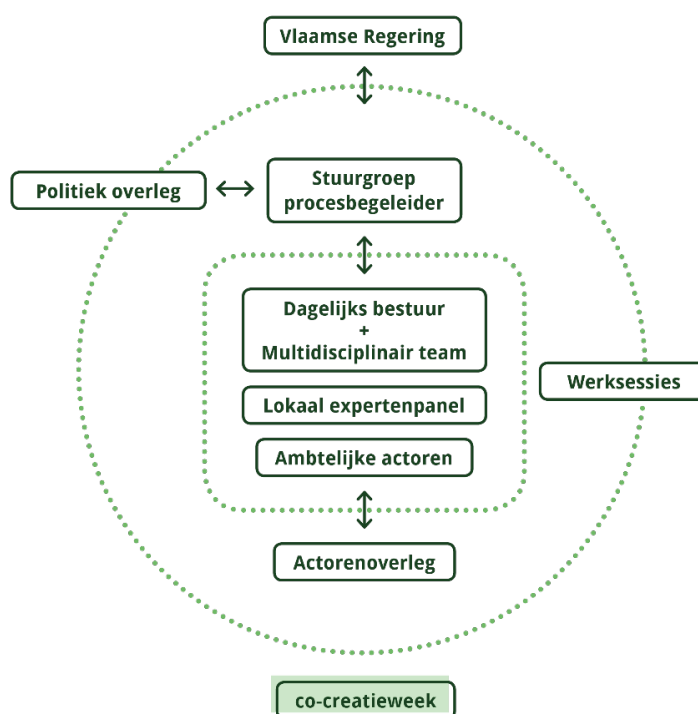
Tijdens de cocreatieweek verrichten ook bijkomend masterstudenten van de UHasselt één of twee week intensief (veld)werk in verschillende groepen, met als doel het uitwerken van één

of meerdere concrete actie(s) per groep. Deze acties worden voorbereid, begeleid en verder opgevolgd door het UHasselt onderzoeksteam.

2.2. MET WIE SAMENWERKEN EN OVERLEGGEN

Via onderstaande figuur wordt geprobeerd op een visuele manier de projectstructuur duidelijk voor te stellen. Zowel de verschillende overlegmomenten als de verschillende actoren krijgen een prominente plek in de figuur.

Schematische voorstelling van de organisatie van projectstructuur:

Op het einde van de procesnota is een overzichtstabel opgenomen van alle actoren met een aanduiding in welk type overleg ze vertegenwoordigd zijn ([zie overzichtstabel voor samenstelling, p. 28-30](#)). Dit geeft op een toegankelijk manier de mate van betrokkenheid bij het overleg over het complex project NZL weer. Ook de overzichtstabel is een dynamisch werkinstrument, want de actoren kunnen in de loop van het proces veranderen, net zoals hun mate van betrokkenheid.

2.2.1. PROCESBEGELEIDING

Krachtens de startbeslissing van de Vlaamse Regering van 16 maart 2018 wordt de gouverneur van de provincie Limburg als procesbegeleider aangesteld. De procesbegeleider richt zich, vanuit een faciliterende rol en in functie van het bereiken van het nodige maatschappelijk draagvlak, samen met het dagelijks bestuur, vooral op het verloop van het proces. De procesbegeleider zit de stuurgroep voor.

De rol van de procesbegeleider als facilitator heeft een belangrijke meerwaarde voor het project. Ook is hij verantwoordelijk voor een regelmatige briefing van de betrokken politieke actoren (lokaal, provinciaal en gewestelijk) over de stand van zaken en voortgang van het proces. Het bewaken van een breed politiek draagvlak voor de realisatie van de doelstellingen van het complex project is een voortdurend aandachtspunt. De gouverneur wordt bijgestaan door enerzijds het dagelijks bestuur als het extern aangesteld bureau voor communicatie- en participatie.

2.2.2. POLITIEK OVERLEG

De betrokken kabinetten, burgemeesters, Vlaamse parlementsleden, de gedeputeerden van de provincie Limburg worden op voorstel van de voorzitter van de stuurgroep op regelmatige basis uitgenodigd voor een politiek overlegmoment. Verder worden ze door hem regelmatig op de hoogte gehouden over de stand van zaken en voortgang van het proces. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan een breed politiek draagvlak voor het complex project NZL. Daarom worden alle democratische partijen betrokken bij dit politiek overleg.

Het gemeentebestuur van Houthalen-Helchteren heeft een taskforce Noord-Zuid opgericht. De politiek overkoepelende structuur die bestaat uit alle fracties van de lokale politieke partijen is bedoeld om de stem van de lokale gemeenschap in het complex project NZL éénduidig te laten gelden. Er vindt structureel overleg plaats tussen het projectteam en de taskforce Noord-Zuid. De onderzoeksresultaten van het geïntegreerd effectenonderzoek zijn besproken ook met de leden van taskforce. Aan de hand van het afwegingskader is tenslotte in beeld gebracht of er draagvlak is voor de verschillende alternatieven binnen de taskforce van de gemeente Houthalen-Helchteren. De invalshoek gehanteerd door de taskforce is een afweging en waardering vanuit een vertegenwoordiging van de lokale belangen (in overleg met verschillende lokale belangengroepen).

2.2.3. STUURGROEP

SAMENSTELLING

De stuurgroep is het structureel ambtelijk platform op directieniveau dat het traject zal begeleiden en sturen. De stuurgroep wordt voorgezeten door de gouverneur van de provincie Limburg als procesbegeleider. Dezelfde ambtelijke organisaties of instanties zijn uitgenodigd voor de stuurgroep als diegene die vertegenwoordigd zijn in de werksessies. Het enige verschil is het profiel van de deelnemers en de frequentie van samenkomsten. Terwijl in de werksessies de inhoudelijke of beleidsmedewerkers frequent bijeenkomen, komen de leden van de stuurgroep op regelmatige tijdstippen samen om de voortgang van het proces te bewaken en eventueel bij te sturen. Door de afspiegeling wordt er wel van uitgegaan dat de afstemming en kennisoverdracht binnen de organisaties gebeurt.

De stuurgroep is samengesteld uit vaste vertegenwoordigers op directieniveau (zie overzichtstabel voor exacte samenstelling, p. 28-30). Gelet op het belang van de afstemming tussen het complex project en Spartacus Lijn 3 (heropening van spoorlijn 18) maken zowel Infrabel/Tucrail als De Lijn deel uit van de stuurgroep. De samenstelling van de stuurgroep is geen vaststaand gegeven en kan steeds (indien dit nodig zou zijn) tijdens het verdere verloop van het proces worden uitgebreid of aangepast. Zo zijn een aantal betrokken lokale besturen (Pelt, Lommel, Peer en Hasselt) toegevoegd aan de stuurgroep wegens het belang van de OV-verbinding. Elk lid van de stuurgroep duidt tevens een vaste vervanger aan. De stuurgroep komt regelmatig samen en telkens indien daartoe nood zou bestaan.

OPDRACHT

De stuurgroep heeft als voornaamste opdracht het voorbereiden, ondersteunen en sturen van het verdere politieke besluitvormingsproces. Het faciliteren van de politieke besluitvorming betreft zowel strategische als juridische facetten:

- een eerste groep van mogelijke taken zijn van strategische aard, o.a.:
  - bewaken van de timing, doelstellingen en contouren van het project;
  - rapporteren naar politiek en voorstellen van beslissingen voorleggen;
  - anticiperen op verschillende mogelijke standpuntbepalingen;
  - samenwerkingsvormen tussen betrokken overheden voorbereiden;
  - inschatten van mogelijke weerstand, kansen en realiteiten voor verschillende beleidsdomeinen;
  - rekening houden met de diverse regulerende beleidscontexten (o.a. Europees niveau);
  - inschatten van economische realiteiten;
  - in het oog houden van de lange termijn van het hele project.
- bepaalde taken zijn van juridische aard, o.a.:
  - inzicht verkrijgen in de toepasselijke wetgeving en procedures;
  - in lijn brengen van het project met de juridische context.

De bevindingen van de stuurgroep zullen volgens de gemaakte afspraken worden gecommuniceerd met de verschillende belanghebbenden, zodat deze hun inzicht in het project kunnen verruimen.

MANDAAT

Hoewel de Vlaamse Regering finaal de verantwoordelijkheid draagt om beslissingen te nemen inzake het complex project 'Noord-Zuid Limburg', speelt de ambtelijke stuurgroep wel degelijk een belangrijke faciliterende rol om die beslissingen zo breed gedragen mogelijk te nemen.

Ieder lid van de stuurgroep vertegenwoordigt zijn of haar entiteit in de vergaderingen van de stuurgroep onder een welbepaald mandaat van die entiteit, dat vanaf de aanvang van de werkzaamheden duidelijk aan alle leden van de stuurgroep wordt meegedeeld. De vertegenwoordiging is verschillend van deze in de werksessies of actorenoverleg. De samenstelling garandeert een rechtstreekse doorvertaling naar het politieke en bestuurlijke niveau.

De stuurgroep neemt kennis van de onderzoeksresultaten die binnen de verschillende werksessies worden bediscussieerd en uitgewerkt. Dit gebeurt na de terugkoppeling van de resultaten naar het actorenoverleg en de bevolking. De stuurgroep valideert op strategisch niveau afgeronde deelfasen van het onderzoek en blikkt vooruit op een volgende deelfase. Zo worden er systematisch samen stappen vooruit gezet in de onderzoeksfase.

De rol van de stuurgroep gaat dus verder dan louter kennisname van informatie en documenten. De stuurgroep spreekt zich uit over het proces, de inhoud en de scope van het onderzoek op hoofdlijnen. De stuurgroep bewaakt of alle nodige en relevante elementen aan bod kwamen en besproken werden, en schat de impact van de resultaten in op de verschillende beleidsdomeinen.

De stuurgroep bewaakt daardoor mee de integrale projectaanpak en stuurt mee richting een breed gedragen voorkeursalternatief. Cruciaal is ook de rol die de leden van de stuurgroep hebben ten opzichte van de organisatie/entiteit die ze vertegenwoordigen. De impact of consequenties van de onderzoeksfase op eigen lopende projecten, plannen of studies gevoerd vanuit de organisatie/entiteit moet duidelijk worden gemaakt.

Binnen de eigen bevoegdheden nemen organisaties/entiteiten actief kansen en opportuniteiten op om bij te dragen aan de realisatie van de geformuleerde doelstellingen en ambities. Een duidelijke afbakening van de onderlinge verantwoordelijkheden is daarom noodzakelijk. Ze kunnen flankerende maatregelen verder vorm geven en opnemen, die gedefinieerd worden als deelprojecten die niet gerealiseerd zullen worden binnen het complex project NZL maar die wel nodig zijn om tot een totaaloplossing te komen.

2.2.4. DAGELIJKS BESTUUR

Met het oog op de dagdagelijkse werking wordt zoals in het decreet complexe projecten is voorzien een dagelijks bestuur opgericht.

SAMENSTELLING

De vaste leden van het dagelijks bestuur zijn:

- De Werkvennootschap
- Departement Omgeving
- Kernteam van Studio NZL

Aan dit dagelijks bestuur kunnen periodiek, naar gelang de noden, andere leden worden toegevoegd. Het dagelijks bestuur wordt sowieso (waar nodig) bijgestaan door een interne kwaliteitskamer in functie van specifieke expertise en ervaring (juridisch, milieu, ruimtelijk-ontwerpend, vergunningen, mobiliteit), zowel vanuit het Departement Omgeving als De Werkvennootschap.

OPDRACHT

Het dagelijks bestuur zorgt voor de dagelijkse aansturing van het complex project. De vaste leden van het dagelijks bestuur zijn (eind)verantwoordelijk voor het realiseren van de onderzoeksfase binnen de randvoorwaarden van tijd, budget, scope en capaciteit. Het bereidt hiertoe de nodige overlegmomenten en beslissingen voor. Dit kan rechtstreeks gebeuren of met behulp van een studie bureau of externe experts. Ook de aansturing en opvolging van studies, het leveren van inhoudelijke bijdragen, de projectcontrole en dergelijke meer, behoren tot de taken van het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur geldt als eerste aanspreekpunt voor de verschillende betrokken actoren. Door middel van een regelmatige actualisatie van de procesnota wordt er duidelijkheid gegeven over de maatwerkaanpak van het proces.

De Werkvennootschap geeft leiding aan het team, zorgt voor adequate bemanning en zorgt voor een goede interne samenwerking, zowel in het team als met de stakeholders. Dit team werkt bijgevolg intensief samen zowel digitaal als op de werkplek van De Werkvennootschap te Brussel. Het dagelijks bestuur komt wekelijks samen om formeel de voortgang van het proces te bewaken en verder aan te sturen.

2.2.5. MULTIDISCIPLINAIR team

SAMENSTELLING

Het multidisciplinair team wordt breed aangesteld en zal o.a. bestaan uit:

- Extern aangestelde inhoudelijke deskundigen (o.a. materie- en gebiedskennis) zoals o.a. een mobiliteitsdeskundige, technici, milieudeskundige, stedenbouwkundige, landschapsarchitect, etc. die vooral zullen instaan voor het ontwerp- en onderzoeksproces. Sinds oktober 2018 is het consortium 'Studio NZL' aangesteld om de komende periode het onderzoeks- en ontwerpwerk uit te voeren voor het complex project 'Noord-Zuid Limburg'. Studio NZL is een samenwerking tussen de studiebureaus Arcadis en Tractebel, ontwerp bureaus Maat-ontwerpers en 51N4E, LDR (juridische ondersteuning), onderzoeksbureau TML en de Universiteit Hasselt. De onafhankelijke experts van het studiebureau Antea onderzoeken de milieueffecten.
- Procesmatige experts die kennis hebben op vlak van procesmanagement, communicatie en participatie: hiervoor zal een extern bureau voor communicatie, participatie en stakeholdermanagement/ omgevingsmanagement worden aangesteld. Het bureau Connect zal instaan voor de begeleiding van en de verdere vormgeving van het communicatie -en participatietraject gedurende het volledige proces. Ze zullen tevens de procesbegeleider ondersteunen.

Dit multidisciplinair team kan wijzigen en/of worden uitgebreid naargelang de procesfase. Zo kan het zijn dat er extra experts nodig zijn om een bepaald onderzoek uit te voeren of te evalueren. Evenwel is het niet zo dat iedere expert die een bepaald onderzoek uitvoert of evalueert automatisch deel uitmaakt van het multidisciplinair team. De samenstelling van dit team zal immers afhankelijk zijn van de gestelde probleemstellingen en/of opportuniteiten.

OPDRACHT

Het multidisciplinair team wordt aangestuurd door het dagelijks bestuur en is medeverantwoordelijk voor de uitwerking van het project en het verloop van het proces.

2.2.6. LOKAAL EXPERTENPANEL

SAMENSTELLING

Om de aanwezige, lokale expertise voldoende te kunnen capteren wordt een lokaal expertenpanel opgericht. In dit expertenpanel zetelen vertegenwoordigers van bij voorkeur:

- de (boven)lokale natuursector;
- de (boven)lokale economie;
- sectorale belangenorganisaties (vakbonden, werkgevers, ondernemers, boerenbond, logistiek, lokale en regionale bedrijventerreinen, etc.)
- bewoners van de verschillende wijken van Houthalen-Helchteren

Zie overzichtstabel voor exacte samenstelling, p. 28-30.

Er wordt steeds gestreefd naar een evenwichtige samenstelling van het lokale expertenpanel, met onder andere een vertegenwoordiger per deelgebied of wijk van de gemeente Houthalen-Helchteren. Het voorbije jaar werd een substantiële verbreding doorgevoerd, omdat tot dan toe hoofdzakelijk bewoners vanuit de deelgebieden of wijken Lillo, De Standaard en Kievit vertegenwoordigd waren. Dit is een gevolg van hun betrokkenheid bij het proces rond het

vroegere westelijke omleidingstracé. Aangezien de alternatieven of oplossingen ook andere deelgebieden of wijken aanbelangen is een evenwichtige samenstelling van het lokaal expertenpanel wenselijk. De verbreding van het panel met een lokale vertegenwoordiging, met aandacht voor de geografische spreiding, gebeurde in verschillende fasen en in samenspraak met de gemeente.

Zoals reeds beschreven, is na 'fase 1: verfijning alternatieven' een trechtering doorgevoerd van 7 naar 3 weerhouden alternatieven, zoals beschreven in de tussennota. Een aantal alternatieven worden dus niet meer als redelijk beschouwd en niet verder worden onderzocht. Een hercombinatie van de redelijke alternatieven, op basis van inspraakadviezen, verder onderzoek en in afstemming met de werksessie, resulteerde in 2 combinaties. Deze 5 redelijke alternatieven worden verder onderzocht in het geïntegreerd effectenonderzoek. Het gaat dan om twee doortochtalternatieven via de Grote Baan (N715) in Houthalen-Helchteren, twee hercombinaties van deze doortochtalternatieven en een oostelijk alternatief. Het verder onderzoeken van die alternatieven heeft geleid tot een bredere samenstelling van het panel wat betreft deelnemers wonend rond of langs de Grote Baan en het oostelijk alternatief.

Verschillende vertegenwoordigers van nieuwe buurtcomités of -verenigingen nemen ook deel aan de werksessies die overdag tijdens de kantooruren plaatsvinden. De samenstelling van de werksessies is geen vaststaand gegeven, maar een dynamisch en evolutief gegeven. De relevantie en urgentie van de deelname voor bepaalde buurtcomités of verenigingen neemt net toe of af, afhankelijk van de voortgang van het proces en project. Steeds wordt de vraag gesteld naar actieve deelname aan de werksessies van (mogelijks) nieuwe belanghebbenden. Telkens nieuwe actoren of buurtbewoners zich geïnteresseerd aandienden, is via vertegenwoordiging hun stem in de werksessie mogelijk gemaakt. Deze manier van werken zal ook in de volgende fasen van het complex project gehanteerd worden.

Daarnaast is ook gewerkt aan een beknopte werksessie specifiek gericht op de een bredere groep van betrokken buurtbewoners. Die werksessie voor bewoners vindt dan 's avonds na de kantooruren plaats, om iedereen de kans te geven om betrokken te zijn. Hierin wordt ook gezocht naar een brede en evenwichtige samenstelling vanuit de verschillende buurten of wijken van de gemeente Houthalen-Helchteren. Dit initiatief heeft een dubbele doelstelling: enerzijds betrokken buurtbewoners de kans geven om op hoofdlijnen geïnformeerd te worden over de besproken thema's tijdens de werksessies, en anderzijds hen de kans geven om lokale wensen of noden aan te kaarten en bespreken. Ook de samenstelling van deze groep is een dynamisch en evolutief gegeven, afhankelijk van de voortgang van het proces en project. Ook deze manier van werken zal in de volgende fasen van het complex project gehanteerd worden.

OPDRACHT

Dit lokaal expertenpanel zal samen met de ambtelijke beleidsmedewerkers van de verschillende betrokken overheidsinstanties structureel uitgenodigd worden om deel te nemen aan de verschillende werksessies. Het is de bedoeling om zoveel als mogelijk de aanwezige lokale expertise en ervaring te valoriseren met het oog op de realisatie van de doelstellingen en ambities van dit project. Het lokaal expertenpanel wordt niet afzonderlijk samengeroepen en neemt deel aan de werksessies.

MANDAAT

Het gaat steeds om vertegenwoordigers van een bredere groep of organisatie die met een zeker mandaat optreden namens die groep, organisatie of wijk. Ze zijn wel zelf

verantwoordelijk voor de interne opvolging en terugkoppeling om zo goed mogelijk de belangen van de bredere groep, wijk of organisatie te vertegenwoordigen.

2.2.7. ACTORENOVERLEG

Met het oog op het participatief traject wordt een breed actorenoverleg uitgebouwd. De oprichting van een actorenoverleg ligt in het verlengde van de participatieve aanpak die voortvloeit uit het decreet complexe projecten.

SAMENSTELLING

Hierbij dient benadrukt te worden dat het actorenoverleg ruimer gaat dan de betrokken ambtelijke actoren en de leden van het lokaal expertenpanel. Het gaat dan onder meer om vertegenwoordigers van de omliggende lokale besturen die niet meteen grenzen aan de kern van het studiegebied. Ook andere actoren met een specifiek of particulier belang zoals scholen, hoger onderwijs, bedrijven, mobiliteitssector, jeugd-, ouderen-, cultuur- of sportverenigingen kunnen hiervoor uitgenodigd worden. Het niet-structureel karakter van hun betrokkenheid maakt dat ze deel uitmaken van het actorenoverleg.

Naargelang de noden en wensen kunnen leden van het dagelijks bestuur en de procesbegeleider op deze manier 'ad hoc' vertegenwoordigers of actoren uitnodigen. Ook geïnteresseerde burgers of ondernemers in de betrokken gemeenten kunnen op regelmatige basis betrokken worden bij het project via het actorenoverleg.

In de eerste fase werd een thematische actorenlijst opgesteld. Deze personen werden uitgenodigd tijdens sessies (actorenoverlegmomenten) in de eerste en tweede cocreatieweek. Daarnaast werd ook breed uitgenodigd. Na een evaluatie hiervan bleek dat er een overlap ontstond tussen de thematische aanpak van de actoren en de platformen (coalitievormende winsten – zie 2.1.4 Veldwerk UHasselt). De thematische actoren zullen geïntegreerd worden in de platformen. De scope van de platformen verbreedt dan: naast het verdiepen van de thema's en het definiëren van winsten ook het reflecteren over het complex project vanuit de verschillende thema's.

Naast deze thematische actoren zal verder actoren-overleg worden georganiseerd op vraag van actoren zelf of bij vragen vanuit het (studie)proces.

OPDRACHT

Het actorenoverleg dient voornamelijk als klankbord voor de stuurgroep en het dagelijks bestuur. Het werd bijvoorbeeld al samengeroepen voor het mee nadenken over de doelstellingen, randvoorwaarden en kansen in de startbeslissing. In de onderzoeksfase zal ook samen met deze actoren nagedacht worden over het invullen van de alternatieven, de opvolging van het geïntegreerd onderzoek en de visie richting het voorkeursbesluit. Andere 'ad hoc' bijeenkomsten zullen stelselmatig worden gepland met als doel het overleg tussen overheden en belangengroepen te faciliteren.

2.2.8. PLATFORMEN

In het kader van de winsten werden 4 coalitievormende platformen gedefinieerd rond vier thema's: duurzaam wonen, duurzame bedrijven, duurzame mobiliteit en duurzame open ruimte. Deze thema's bleken na onderzoek, sterk te leven bij verschillende actoren, maar hadden zich nog niet uitgepuurd in projecten of processen. Na een evaluatie werd besloten om deze vier thematische platformen op een structurele frequentie samen te brengen om samen tot concrete projecten en processen op het terrein te komen. Deze concrete projecten en processen benoemden we als coalitievormende winsten, bestaande uit burgerinitiatieven en instrumenten.

SAMENSTELLING

Op basis van het veldwerk werden contactlijsten opgesteld en sleutelactoren werden geactiveerd. Daarnaast werd steeds breed uitgenodigd voor de verschillende momenten. Hieruit ontstond een breed netwerk van actoren. De deelnemers aan de platformen hebben een specifieke, thematische, interesse en willen van daaruit betrokken worden in het proces. De deelname aan de platformen is vrijwillig en er wordt minimaal engagement gevraagd aan de deelnemers. Ondanks hun vrijwillige en minimaal gestructureerde deelname hebben deze actoren de potentie om uit te groeien tot ambassadeurs van het project.

Rond een aantal winsten, zoals de winst rond de herinrichting van de Koolmijnlaan, worden meer gerichte coalities/samenwerkingsverbanden samengesteld. De platformen vormen hierbij het vertrekpunt. Projectspecifieke actoren worden toegevoegd, zoals bijvoorbeeld Fluvius en Aquafin, die van groot belang zijn in het welslagen van het dossier.

OPDRACHT

Tijdens de twee eerste samenkomsten lag de focus sterk op het verfijnen en verdiepen van de verschillende thema's en het definiëren van mogelijke winsten vanuit deze thema's

De vier Platformen - Platform Mobiliteit, Platform Wonen, Platform Open Ruimte, Platform Bedrijventerreinen - werden eind 2019 opgericht in de omgeving van het complex project als een eerste aanzet om het ontwerp- en het participatietraject structureel met elkaar te verweven. Vandaag zijn deze Platformen ook buiten de grenzen van het complex project getreden. Het ontwerpteam Studio NZL is vandaag een van de vele actoren - op een gelijke hoogte met andere actoren zoals leerlingen, scholen, de gemeente, buurtorganisaties, andere professionals, etc. - die mee vorm geeft aan de platformen, soms in een trekkende rol, soms in een ondersteunende rol, soms enkel als betrokkene.

In 2020 werden een aantal specifieke winsten (instrumenten en burgerinitiatieven) aangejaagd door de verschillende platformen:

Burgerinitiatieven

- Fietsbieb in Meulenberg
- Intergemeentelijke fietsersbond en fietsersbond Houthalen-Helchteren
- Heraanleg Koolmijnlaan en Souwstraat

Instrumenten

- Veilig naar school met Route2School
- De versterking van de groen-blauwe kaart (trage wegen en Brellaarheide)
- Gebiedsregie bedrijventerreinen

Fysieke samenkomsten werden bemoeilijkt door de COVID-19-pandemie. Een terugkoppeling rond de specifieke winsten gebeurde d.m.v. de winstenpagina op de projectwebsite (<https://www.noordzuidlimburg.be/winsten>) en een film per winst die verspreid werd op sociale media. Een terugkoppeling naar de platformen gebeurde via mailing en webinar (december 2020) en uiteenlopende kleine online bijeenkomsten op zowel platform als winstenniveau.

2.2.9. TEAM COMPLEXE PROJECTEN

Bij de Vlaamse overheid is het beleidsdomeinoverschrijdende team complexe projecten actief dat ondersteuning biedt in de nieuwe aanpak van complexe projecten. Een lid van het team complexe projecten kan in functie van de procesbegeleiding en op vraag als waarnemer deelnemen aan elk van de bovenvermelde overlegstructuren.

2.2.10. EXTERNE DESKUNDIGHEID

Als externe deskundige zal het team van de Vlaams bouwmeester en een externe veiligheidsadviseur op gerichte tijdstippen in het proces worden betrokken.

In aanvulling op de werksessies (met professionele stakeholders en buurtcomités) en het overleg met de taskforce van de gemeente Houthalen-Helchteren zijn de onderzoeksresultaten van het geïntegreerd effectenonderzoek ook besproken met een expertengroep, onder leiding van de Vlaams bouwmeester. Aan de hand van het afwegingskader is bij de verschillende onafhankelijke experts gevraagd naar het draagvlak voor de verschillende alternatieven. De invalshoek gehanteerd door de expertengroep is een afweging en waardering als externe reflectie- en kwaliteitskamer met een kritische en meer globaal maatschappelijke blik van buitenaf.

2.3. VOLGENS WELKE PRINCIPES SAMENWERKEN: HET AFSPRAKENKADER

Met een afsprakenkader legt het dagelijks bestuur van het complex project 'Noord-Zuid Limburg' de samenwerkingsafspraken met de deelnemers aan de werksessies vast. Dit afsprakenkader is tot stand gekomen in overleg met de deelnemers en definieert de leidende principes van de samenwerking en hoe deze concreet vorm krijgen.

De drie leidende principes zijn:

- Engagement: alles bekijken vanuit verschillende invalshoeken en hierover constructief in dialoog gaan vereist een hoge mate van engagement van de deelnemers;
- Transparantie: in openheid samenwerken veronderstelt dat informatie op een veilige manier met elkaar gedeeld kan worden;
- Confidentialiteit: om in een veilige ruimte te kunnen samenwerken is een duidelijke communicatie over de rollen noodzakelijk.

Het is door dit afsprakenkader dat een veilige werkruimte wordt gecreëerd voor alle deelnemers om vrijuit meningen uit te wisselen en in discussie te gaan om zo tot een consensus of draagvlak te komen. Alle deelnemers van de werksessies hebben het afsprakenkader ondertussen ondertekend. Het volledige afsprakenkader kan teruggevonden worden op de projectwebsite via de volgende link: <https://www.noordzuidlimburg.be/documenten>

2.4. PROCES I.K.V. DE HEROPENING VAN SPOORLIJN 18 (STUDIE INFRABEL)

In de startbeslissing van de Vlaamse Regering over het complex project 'Noord-Zuidverbinding Limburg' (genomen op 16 maart 2018) staat te lezen dat de algemene projectdoelstelling is te komen tot een duurzame, geïntegreerde mobiliteitsoplossing ten voordele van de gehele regio en het betrokken gebied in het bijzonder. Een belangrijke randvoorwaarde bij het oplossen van de verkeers- en bereikbaarheidsproblematiek is de multi/intermodaliteit en duurzaamheid. Dit betekent dat het gebruik van het openbaar vervoer en de uitbouw van (snelle) fietsverbindingen bevorderd moeten worden.

In dat opzicht dient gewezen te worden op de lopende Spartacus Lijn 3 studie ten behoeve van het opnieuw in dienst stellen van de spoorlijn 18 tussen Hasselt en Pelt, zodat er een noord-zuid gericht openbaar vervoersas gecreëerd wordt in de Limburgse Kempen (23 km). De studie naar de heropening van spoorlijn 18 is een prioritair spoorwegproject waarvoor het Vlaamse gewest een bijkomende financiering voorziet. De studie wordt gefinancierd met

federale middelen, de voorbereidende werken met Vlaamse middelen. De opdrachtgever is de Belgische spoorwegbeheerder Infrabel, in samenwerking met het gespecialiseerde spoorwegbureau Tuc Rail.

PROCESAANPAK

Gelet op het vergelijkbare projectgebied en de gelijklopende timing van beide studies, het complex project Noord-Zuid Limburg (NZL) en Spartacus Lijn 3, wordt gestreefd naar goede onderlinge afstemming. Bovendien versterkt de vermelding van de multi/intermodaliteit en duurzaamheid als expliciete randvoorwaarde van de mobiliteitsoplossing in de startbeslissing van de Vlaamse Regering over het complex project 'Noord-Zuidverbinding Limburg' de (inhoudelijke) argumentatie voor deze aanpak.

Studio NZL voert ook deze studies naar de vervoerspotentie, technische haalbaarheid, en tracékeuze in opdracht van Infrabel uit. Zowel De Werkvennootschap en Departement Omgeving als Infrabel en Tuc Rail werken intensief en structureel samen om dit mobiliteitsvraagstuk op een geïntegreerde manier aan te pakken.

Alle betrokken instanties zijn vertegenwoordigd in de werksessie en ambtelijke stuurgroep. Naast de vaste overlegmomenten tijdens werksessies en stuurgroepen vinden ook bilaterale gesprekken plaats met de betrokken gemeenten en instanties indien dit noodzakelijk of wenselijk is.

In de alternatievenonderzoeksnota worden voor het nieuwe hoogwaardige openbaar vervoer (HOV) twee verschillende keuzes voor het systeem en tracé onderzocht: een treinverbinding met een tracé langsheen de oude spoorverbinding L18 tussen Houthalen en Pelt en een tramverbinding op de N74 en N715. Na 'fase 1: verfijning van alternatieven' van het geïntegreerd onderzoek is een trechtering doorgevoerd van 7 naar 3 weerhouden alternatieven, zoals beschreven in de tussennota. De 3 redelijke alternatieven worden telkens gecombineerd met een sneltram van Hasselt tot het noorden van Limburg. De treinoptie op de oude spoorverbinding L18 wordt niet langer weerhouden en als redelijk beschouwd. De sneltramoptie op de N74/N715 zal wel verder worden onderzocht in 'fase 2: thematisch onderzoek'. De alternatieven worden daarin verder verfijnd en ook andere vormen van HOV (trambus en regiobus) op dezelfde NZ-as worden verder onderzocht. Gelet op het niet weerhouden van de treinoptie is de betrokkenheid van Infrabel en Tuc Rail veranderd in het proces en maken ze hierdoor gewoon deel uit van de ambtelijke stuurgroep en werksessies.

3. HET COMMUNICATIE- EN HET PARTICIPATIETRAJECT

3.1. STAKEHOLDERANALYSE

Een belangrijke stap bij de opmaak van het communicatieplan is de krachtenveldanalyse. We brengen de actoren en hun visie, belangen en houding ten opzichte van het project in kaart via een krachtenveldanalyse. Deze is mee bepalend voor het uittekenen van het informatie- en communicatieproces. De krachtenveldanalyse wordt regelmatig bijgewerkt en geactualiseerd. Dit gebeurt via verdere informatie- en overlegmomenten, via onlinemonitoring van berichtgeving in pers en sociale media, het veldwerk en via de platformen (coalitie-vormende winsten). Een sterke betrokkenheid van stakeholders is essentieel binnen een complex project. De filosofie is dat de erkenning van stakeholders in hun rol, welk standpunt ze ook hebben, bijdraagt aan de kwaliteit van het proces.

3.2. VOORSTEL VAN COMMUNICATIE- EN PARTICIPATIEAANPAK

Bij de stakeholderanalyse en de processtructuur wordt uitgegaan van een grote groep actoren die mogelijks betrokken (willen) zijn. In de loop van het proces zal dit verfijnd worden, enerzijds door meer focus op onderzoeksgebied (na selectie van het voorkeursalternatief in het voorkeursbesluit), anderzijds op basis van de gewenste betrokkenheid van de actoren zelf.

Er zal een onderscheid gemaakt worden tussen wie actief betrokken moet worden en wie enkel informatie wenst. Bij de groep die actief betrokken wordt, zal de krachtenveldanalyse mee aansturen hoe en wanneer dat best gebeurt: werksessies, bilateraal overleg, inloopmomenten en persoonlijke gesprekken in het infopunt of via de infolijn/-mailbox.

Na de startbeslissing werd door de aanstelling van het bureau Connect het communicatie- en participatietraject verder vormgegeven. Hieronder geven we alvast de grote lijnen voor de informatieverschaffing en het participatietraject.

a. Informeren

Wanneer: op sleutelmomenten in het proces

Wie: varieert van gerichte informatie naar actoren tot ruime bevolking en geïnteresseerden

Via volgende kanalen:

- website www.noordzuidlimburg.be, www.complexeprojecten.be;
- Informatiemomenten (fysieke of virtuele infomarkten en vragensessies), platformen rondom winsten, etc.);
- Huis-aan-huiscommunicatie (kranten, brieven, folders, postkaarten);
- Inloopmomenten en afspraken bij het Noord-Zuidinfopunt;
- Noord-Zuidinfolijn en -mailbox;
- Toelichtings- en informatievideo's;
- Brochures;
- Sociale media (Facebook);
- Digitale nieuwsbrieven;
- Persberichten;
- Berichten via online en fysieke kanalen van de lokale besturen en actoren

Na de startbeslissing werd samen met het bureau Connect voor dit complex project een specifieke website uitgebouwd: www.noordzuidlimburg.be. Op de website kan iedereen de voortgang van het proces op de voet volgen.

b. Participeren

Uitgangspunt bij een complex project is dat er buiten de formele participatiemomenten in een zeer vroeg stadium, voor de oplevering van afgewerkte rapporten, met de betrokken actoren reeds wordt overlegd.

Informele participatie

- Wanneer:
  - Continu doorheen het proces
- Wie:
  - Lokale en ambtelijke actoren in werksessie – frequente structurele deelname (zie projectstructuur)
  - Breed actorenoverleg regelmatige structurele deelname via de platformen (zie projectstructuur) en ad hoc betrokkenheid op basis van vragen vanuit actoren en verloop studie
  - Ruime bevolking via publieke informatie- en participatiemomenten (infomarkten)

Formele participatie

Adviesverlening

- Wanneer:
  - Alternatievenonderzoeksnota
  - Tussennota
  - Voorontwerp voorkeursbesluit
  - Projectonderzoeksnota
  - Voorontwerp projectbesluit
- Wie:
  - Vlaamse administraties (gecoördineerd advies per beleidsdomein)
  - Strategische adviesraden op Vlaams niveau
  - Lokale overheden

Openbaar onderzoek/raadpleging

- Wanneer:
  - Alternatievenonderzoeksnota
  - Tussennota
  - Ontwerp voorkeursbesluit
  - Projectonderzoeksnota
  - Ontwerp projectbesluit
- Wie: elke geïnteresseerde

3.3. COMMUNICATIE EN PARTICIPATIEAANPAK PER FASE

a. Verkenningsfase

PARTICIPATIE

Er was enerzijds sprake van bilateraal overleg met de belanghebbende ambtelijke actoren en lokale experts met betrekking tot de opstart van een complex project met als doelstelling het informeren over het complex project in het algemeen en inputvergaring.

Voor het brede publiek werd op 19/9/17 een infomoment georganiseerd te Greenville (Houthalen) en werd voor twee weken een webbevraging opengesteld waar ook iedereen zijn of haar input kon geven.

Op 25/9/17 werd een feedbackmoment georganiseerd voor de verschillende betrokken actoren (actorenoverleg).

INFORMATIE

Op www.complexeprojecten.be en via de website van de Vlaamse Regering: de pagina's voor het project worden geactiveerd zodra de startbeslissing genomen is.

b. onderzoeksfase

Om een duurzaam draagvlak te creëren en lokale kennis te ontsluiten, werd een breed participatietraject uitgezet voor de onderzoeksfase. De graad van engagement bepaalt de verschillende sporen: van sporadisch bij evenementen, over 2 tot 3 maal per jaar tot frequent. In ieder spoor wordt aandacht besteed aan communicatie, participatie en cocreatie. De afbakening in verschillende doelgroepen per spoor en de bijhorende actoren zijn een blijvend aandachtspunt die voortdurend in evolutie zijn tijdens het hele traject.

BREDE PUBLIEK

Door middel van de website www.noordzuidlimburg.be wordt het brede publiek geïnformeerd over de voortgang van het proces. De proces- en studiedocumenten krijgen er een plaats, de agenda kondigt aankomende events aan en het laatste nieuws wordt gecommuniceerd. Ook de samenvattingen van de interviews uit het veldwerk worden gedeeld.

Tijdens de cocreatieweken krijgt het brede publiek ook de kans om enerzijds geïnformeerd te worden en anderzijds te reageren op het tot dan toe geleverde werk. Tijdens deze week wordt namelijk ook een infomarkt georganiseerd die een stand van zaken van het onderzoek en de voortgang van het proces toont aan het grote publiek.

Daarnaast worden ook inloopmomenten voorzien. Deze vaste momenten zijn wekelijks voorzien tijdens en na de kantooruren, zodat bewoners met specifieke vragen terecht kunnen bij het projectteam op een directe en laagdrempelige manier. Direct contact met het projectteam is ook mogelijk via de Noord-Zuidinfolijn en -mailbox.

Omwille van de maatregelen die de regering nam tegen het coronavirus COVID-19 werden verschillende informatiemomenten tijdens de onderzoeksfase digitaal georganiseerd. Zo kwamen er virtuele infomarkten, live vraag-en-antwoordsessies en digitale inloopmomenten (naast fysieke een-op-eengesprekken indien de coronamaatregelen gerespecteerd konden worden). Offline werden bewoners geïnformeerd via huis-aan-huisbedelingen, de magazines van de betrokken gemeenten en de pers en media.

Om het brede publiek te informeren over de verschillende alternatieven werd de website in het voorjaar van 2021 grondig geüpdatet. Voor elk alternatief werd een aparte webpagina ontwikkeld waar kaartmateriaal, een schriftelijke toelichting en een uitlegvideo verzameld werden. In de uitlegvideo's verduidelijkte het projectteam de werking en opbouw van de alternatieven. De video's werden ook via de Facebookpagina en de digitale nieuwsbrief verspreid. Inwoners van Houthalen-Helchteren ontvingen een samenvattende folder in de

brievenbus. Inwoners van Hechtel-Eksel, Peer, Pelt, Lommel, Hasselt, Heusden-Zolder en Zonhoven konden een exemplaar ophalen bij hun stad- of gemeentehuis. Wie dat wenste, kreeg een exemplaar opgestuurd per post. Over de alternatieven werd ook gecommuniceerd via de pers en via de kanalen van de betrokken lokale besturen en actoren.

De projectwebsite kreeg opnieuw een grondige update in het najaar van 2021 om het brede publiek te informeren over het voorkeursalternatief. Er werd één aparte webpagina ontwikkeld over het voorkeursalternatief voor de wegverbinding N74 en één over het voorkeursalternatief voor het hoogwaardig openbaar vervoer. Schematische voorstellingen, uitvideo's en animatievideo's ondersteunden de schriftelijke toelichting. Verder kwamen ook de afweging voor de keuze van het voorkeursalternatief aan bod en werd op enkele misverstanden gereageerd via de projectwebsite. De video's werden ook via de Facebookpagina en de digitale nieuwsbrief verspreid. Over het voorkeursalternatief werd ook gecommuniceerd via de pers en via de kanalen van de betrokken lokale besturen en actoren.

ACTORENOVERLEG

Het eerste actorenoverleg vond plaats tijdens de 'kick-off' sessie van 6 november 2018. Deelnemers bestonden uit de vaste leden van de werksessie en een politieke vertegenwoordiging, zowel lokaal als provinciaal en gewestelijk. Tijdens de sessie werd Studio NZL voorgesteld, het afsprakenkader uitgewerkt, en het NZL-vraagstuk voor de eerste keer samen verkend.

Tijdens cocreatieweek 1 en 2 werden bijkomende actorenoverlegmomenten ingepland. Thematisch georganiseerd rond de ambities in de eerste cocreatieweek, gemengd rond de bouwstenen tijdens de tweede cocreatieweek. De samenstelling van deze actorengroepen is ruimer dan die van de 'kick-off'-sessie: bedrijfsleiders, jongeren, ouderen, nieuwkomers, open ruimtespelers, en mobiliteitsspelers. Tijdens deze momenten worden de ambities voorgesteld aan specifieke doelgroepen.

Na de tweede cocreatieweek werd de werking geëvalueerd. Op basis daarvan werd de aanpak van deze doelgroep deels aangepast (zie 2.2.8 Actorenoverleg).

Tijdens de cocreatieweken worden ook samenkomsten van de platformen georganiseerd. Ontstaan uit de coalitie-vormende winsten en georganiseerd rond 4 thema's (duurzame mobiliteit, duurzaam wonen, duurzame bedrijven en duurzame open ruimte), focuste de eerste samenkomsten van de platformen op het verdiepen van de thema's en het definiëren van mogelijke winsten. Hierrond werden 2 brede samenkomsten georganiseerd (juli en september 2019).

In 2020 werden platformen toegespitst op het realiseren van een aantal winsten, zowel uitvoeringswinsten, instrumenten als burgerinitiatieven. Naast sessies, specifiek binnen de winsten (burgerinitiatieven en instrumenten), werd een brede terugkoppeling rond de platformen georganiseerd. Door de COVID-19 crisis werden geen fysieke platform-bijeenkomsten georganiseerd. De terugkoppeling gebeurde via mailing, een uitgebreid webinar (december 2020) en de online winstenpagina (<https://www.noordzuidlimburg.be/winsten>). In 2020 en 2021 zijn de platformen ook nog meer ondersteunend geworden in het langlopende onderzoek naar de alternatieven, maar telkens in relatie tot goed afgelijnde doelstellingen en doelgroepen, zoals bijvoorbeeld een lopende bevraging rond de woonwensen op de Grote Baan bij mensen die wonen en werken op de Grote Baan in Houthalen-Helchteren.

In 2021 werden rond de uitvoeringswinsten (fietsbrug F74/N715, de fietsverbinding F74/CZ, de alternatieve (vrachtwagen)ontsluiting en de fietswinst langs de Grote Baan communicatie- en participatie-acties ondernomen. Afhankelijk van de winst, de fase in het proces, werd op verschillende manieren contact gelegd met verschillende doelgroepen. Het ging hierbij om bilaterale gesprekken (bedrijfsleiders Centrum Zuid en bewoners Grote Baan), informatiesessies (projecten centrum Houthalen), werksessies (levendige bedrijventerreinen), afstemming middenveld (fietsersbonden,...). Hierbij werd maximaal ingezet op het aanhaken bij lopende processen of evenementen.

Gezien de heersende COVID-situatie, blijft de website (met de winstenpagina) het belangrijkste medium voor communicatie.

WERKSESSIES

In de werksessies worden de ambtelijke actoren en lokale experts actief betrokken in het onderzoeks- en ontwerptraject. De ambtelijke actoren vertegenwoordigen de verschillende beleidsdomeinen en brengen een waaier aan kennis en ervaring binnen. De lokale experts zijn enerzijds vertegenwoordigers van de verschillende buurt- of wijkcomités en burgerbewegingen, anderzijds van sectorale belangenorganisaties vanuit de regio. Iedere deelnemer vertegenwoordigt een bepaalde organisatie of entiteit en heeft een zeker mandaat vanuit die organisatie of entiteit. Hij of zij informeert en koppelt terug naar zijn of haar organisatie (zie tabel).

Er vonden tot op heden dertien werksessies plaats:

- 25/01/2019: bespreking van drie thema's
- 26/02/2019: bespreking van aantal sleutelkwesties
- 03/04/2019: bespreking en verfijning van gezamenlijke ambities
- 21/06/2019: bespreking en toepassing van methodiek rond bouwstenen en toekomstbeelden
- 24/09/2019: bespreking en verfijning van de toekomstbeelden
- 02/12/2019: bespreking van de alternatieven en onderzoeksmethodiek
- 03/03/2020: voorstelling alternatievenonderzoeksnota (AON) en stand van zaken winsten
- 22/06/2020: bespreking resultaten geïntegreerd onderzoek fase 1
- 22/09/2020: voorstelling tussennota en vertrechtering van 7 naar 3 alternatieven
- 01 en 02/12/2020: bespreking opzet afwegingskader en ontwerp onderzoek alternatieven
- 09 en 10/02/2021: bespreking stand van zaken geïntegreerd effectenonderzoek
- 27/04/2021: bespreking onderzoeksresultaten geïntegreerd effectenonderzoek
- 25 en 26/05/2021: bespreking afwegingskader

De voortgang van deze sessies werd gedeeld op de website (algemene presentatie) en via een Sharepoint (aan deelnemers werksessies).

COCREATIEWEKEN

In de cocreatieweken vindt een uitgebreid actorenoverleg plaats met allerlei vertegenwoordigers die niet structureel aanwezig zijn op de werksessies. Ook kunnen dan gesprekken plaats vinden met geïnteresseerde burgers, organisaties of ondernemers die zich wensen te informeren over het project of wensen te reageren op de voortgang van het onderzoek. Dit wordt georganiseerd onder de vorm van een workshop, een spreekuur of een infomarkt. Dit gebeurt telkens op strategisch belangrijke momenten in het lopende onderzoeksproces.

Er vonden tot op heden twee cocreatieweken plaats:

- Van 1 tot 5 april 2019: cocreatie van ambities
- Van 22 tot 26 september 2019: cocreatie van de toekomstbeelden

De start van de tweede cocreatieweek viel samen met autoloze zondag in de week van de mobiliteit waarbij een deel van de Grote Baan (N715) in Houthalen-Helchteren was afgesloten voor (vracht)wagenverkeer (Festival Grote Baan). Dit moment is ook gebruikt om met bewoners toekomstbeelden te maken.

PUBLIEKE RAADPLEGING AON

De alternatievenonderzoeksnota, die de zeven alternatieven en het geïntegreerde onderzoek beschrijft, kon van 16 maart tot en met 15 april 2020 ingekeken worden. Dat kon online, maar er lag ook een papieren exemplaar ter inzage in de stad- en gemeentehuizen van Hasselt, Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Zonhoven, Peer, Pelt en Heusden-Zolder. Opmerkingen op de nota indienen kon op twee manieren: bij voorkeur digitaal via een formulier op de projectwebsite, ofwel door een brief (tegen ontvangstbewijs) af te geven bij de bovenstaande gemeenten, of op te sturen naar de procesverantwoordelijke De Werkvennootschap.

Vanwege de coronamaatregelen besloot de Vlaamse Regering op 27 maart 2020 om de lopende publieke raadplegingen van de zogenaamde 'complexe projecten' te schorsen tot en met 24 april. Dit betekende voor het complex project Noord-Zuidverbinding Limburg dat de publieke raadpleging over de alternatievenonderzoeksnota, die op 16 maart startte, verdergezet werd van zaterdag 25 april tot en met woensdag 13 mei 2020.

Om het brede publiek goed te informeren over de alternatievenonderzoeksnota en de publieke raadpleging organiseerde het projectteam een reizende infomarkt tijdens de eerste twee weken van maart. Op vijf verschillende momenten en op vijf verschillende locaties konden alle geïnteresseerde burgers en actoren langskomen, telkens vanaf 19 uur:

- Dinsdag 3 maart 2020, tussen 19 uur en 21 uur - Greenville, Centrum-Zuid 1111, Houthalen-Helchteren
- Donderdag 5 maart 2020, tussen 19 uur en 21 uur - VAC, Koningin Astridlaan 50, Hasselt
- Vrijdag 6 maart 2020, tussen 19 uur en 21 uur - De Geer, Overpelterbaan 14, Hechtel-Eksel
- Maandag 9 maart 2020, tussen 19 uur en 21 uur - C.C. Palethe, Jeugdlaan 2, Pelt
- Woensdag 11 maart 2020, tussen 19 uur en 21 uur - Evenementenhal Den Dijk, Rozenkransweg 4, Zonhoven

Tot slot werden midden februari 2020 ongeveer 73.000 infokranten over het complex project Noord-Zuid Limburg verspreid bij de inwoners van Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Zonhoven, Heusden-Zolder, Peer, Pelt en het noorden van Hasselt. In de krant konden de betrokken inwoners meer te weten komen over de alternatievenonderzoeksnota en de publieke raadpleging, de reizende infomarkt in maart en de stand van zaken over de winsten.

PUBLIEKE RAADPLEGING TUSSENNOTA

De tussennota, die de vertrekking van zeven naar drie haalbare alternatieven beschrijft, kon van 9 november tot en met 10 december 2020 ingekeken worden. Dat kon online, maar er lag

ook een papieren exemplaar ter inzage in de stad- en gemeentehuizen van Hasselt, Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Zonhoven, Peer, Pelt, Lommel en Heusden-Zolder. Opmerkingen op de nota indienen kan op twee manieren: bij voorkeur digitaal via een formulier op de projectwebsite, ofwel door een brief (tegen ontvangstbewijs) af te geven bij de bovenstaande gemeenten, of op te sturen naar de procesverantwoordelijke De Werkvennootschap.

Vanwege de coronamaatregelen was het niet mogelijk om fysieke infomarkten te organiseren. Om het brede publiek goed te informeren over de tussennota en de publieke raadpleging, organiseerde het projectteam een virtuele infomarkt op 12 oktober 2020 en een online vraag-en-antwoordsessie op 20 oktober 2020. Er werden bijna 90.000 postkaarten met aankondiging van deze virtuele sessies bus aan bus verspreid bij inwoners van Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Zonhoven, Heusden-Zolder, Peer, Pelt, Lommel en het noorden van Hasselt.

OPENBAAR ONDERZOEK ONTWERP VOORKEURSBESLUIT

Het ontwerp voorkeursbesluit, dat op basis van het geïntegreerd onderzoek het voorkeursalternatief voorstelt, en de onderzoeksrapporten zullen tijdens het openbaar onderzoek in het voorjaar van 2022 ingekeken kunnen worden. Dat openbaar onderzoek start na de vaststelling van het ontwerp voorkeursbesluit door de Vlaamse Regering. Het ontwerp voorkeursbesluit kan online maar ook via een papieren exemplaar dat ter inzage ligt in de stad- en gemeentehuizen van Hasselt, Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Zonhoven, Peer, Pelten Heusden-Zolder. Opmerkingen indienen op het ontwerp voorkeursbesluit kan op verschillende manieren: bij voorkeur digitaal via een formulier op de projectwebsite, ofwel door een brief (tegen ontvangstbewijs) af te geven bij de bovenstaande gemeenten, of op te sturen naar de procesverantwoordelijke De Werkvennootschap.

Verder worden er, in lijn met de geldende coronamaatregelen, infomarkten georganiseerd. Om het brede publiek goed te informeren over het voorontwerp voorkeursbesluit en het openbaar onderzoek organiseert het projectteam een reizende infomarkt in de eerste helft van januari 2022. Op vijf verschillende momenten en op vijf verschillende locaties kunnen alle geïnteresseerde burgers en actoren langskomen na aanmelding en voor zover de geldende coronamaatregelen het toelaten. Ook zal er een digitale infomarkt beschikbaar zijn via de projectwebsite.

- **Houthalen-Helchteren**
maandag 10 januari 2022*
Greenville, Centrum-Zuid 1111
- **Hechtel-Eksel**
donderdag 13 januari 2022*
De Geer, Overpelterbaan 14
- **Pelt**
vrijdag 14 januari 2022*
C.C. Palethe, Jeugdlaan

- **Hasselt**
dinsdag 18 januari 2022*
Corda Campus gebouw 1 (The Plaza), Kempische Steenweg 293
- **Zonhoven**
donderdag 20 januari 2022*
Evenementenhal, Rozenkransweg 4

*Deze data zijn onder voorbehoud van de verdere evolutie van de COVID-19-situatie

Tot slot worden midden december 2021 ongeveer 122.000 infokranten over het complex project Noord-Zuid Limburg verspreid bij de inwoners van Houthalen-Helchteren, Hechtel-Eksel, Zonhoven, Heusden-Zolder, Peer, Pelt, Lommel en een deel van Hasselt. In de krant kunnen de betrokken inwoners meer te weten komen over het voorkeursalternatief, het openbaar onderzoek, de reizende infomarkt in januari 2022 en de stand van zaken van de winsten.

PARALLELE GESPREKKEN

Tijdens de onderzoeksfase worden, parallel aan bovenstaande sporen, een aantal gespreksmomenten georganiseerd. Tijdens bilaterale gesprekken ligt de focus vooral op het verkrijgen van bijkomende info en het aftoetsten van onderzoeksvragen, aannames en stellingen. Tijdens de veldwerkinterviews ligt de nadruk op de beleving van en de relatie van de geïnterviewde tot de Grote Baan. Hierdoor ontstaat een dieper inzicht in de dagdagelijkse realiteit van de Grote Baan en worden de sociale netwerken op en rond de Grote Baan in kaart gebracht.

Bilaterale overlegmomenten

Er werden ondertussen een breed palet aan gesprekken gevoerd, met publieke instanties, gemeentes, maar ook bedrijfsleiders en (natuur)verenigingen. Tijdens deze gesprekken is telkens een iemand van het stakeholdermanagement en een vertegenwoordiging van Studio NZL/De Werkvennootschap aanwezig. Verslagen van deze gesprekken worden via een intern platform met het team gedeeld.

Interviews Veldwerk

Doorheen het proces worden interviews afgenomen, van een zeer divers publiek. Een weerslag hiervan is te vinden op de projectwebsite: <https://www.noordzuidlimburg.be/aanhetwoord>. De input en conclusies worden steeds intern gedeeld met het hele team.

Naast inhoudelijke input voor het team, levert het veldwerk een waardevol netwerk van actoren op. Deze actoren worden via verschillend kanalen aangesproken en via verschillende participatie- en cocreatiemomenten (lokale experts, actorenoverleg en platformen) geactiveerd.

IMPACTMANAGEMENT

In het geïntegreerd onderzoek werd reeds een eerste inschatting gemaakt van de nodige verwervingen. De exacte contouren van de te verwerven woningen en terreinen zullen echter pas 100% duidelijk zijn op het einde van de uitwerkingsfase. Dit betreft nog een lange periode waarin een groot aantal omwonenden, bedrijven en organisaties in onzekerheid blijven voor wat betreft het al dan niet noodzakelijk zijn van een verwerving. De periode van onzekerheid dient zo beperkt mogelijk gehouden te worden. Hiertoe worden een aantal acties genomen, zoals vermeld in het voorkeursbesluit:

- Op basis van de verduidelijkende kaart (voorlopige contour, ook beschikbaar op de website <https://www.noordzuidlimburg.be/begeleiding>), die de noodzakelijk te verwerven percelen (of delen ervan) aanduidt, zal een gesprek aangegaan worden met de eigenaars van de betrokken private percelen. Op basis daarvan zal een aankoopbeleid worden uitgewerkt en toegepast. Eigenaars, van private percelen die zeker verworven dienen te worden, krijgen de mogelijkheid om vanaf het definitieve voorkeursbesluit hun eigendom reeds minnelijk te verkopen aan de overheid (verkoop met vergoeding berekend zoals bij onteigening (incl. wederbelegging, wachtintresten en verhuisvergoeding). Een verduidelijkende kaart met contouren is toegevoegd in bijlage.
- Begeleidingstraject: behalve het aankoopbeleid met vrijwillige verwerving wordt vanaf het definitieve voorkeursbesluit ook ingezet op begeleiding, ook in de tussentijdse situatie(s). Hiervoor wordt een Begeleidingsplan opgemaakt, gecoördineerd door de bemiddelaar Vlaamse Infrastructuurprojecten van DMOW.
- Het begeleidingsplan bestaat uit flankerende maatregelen voor de verschillende geïmpacteerde doelgroepen (eigenaars, huurders en handelaars/bedrijven), gelegen binnen de contouren aangeduid op de verduidelijkende kaart. Het ontwerp van Begeleidingsplan wordt samen met het definitief voorkeursbesluit voorgelegd aan de Vlaamse Regering.
- Betrokken bewoners waarvan verwacht wordt dat verwerving noodzakelijk is, zijn hierover per brief geïnformeerd (verstuurd of bedeed vanaf 8 oktober 2021 na mededeling Vlaamse Regering voorontwerp voorkeursbesluit).
  - o Brief 1, verstuurd aan eigenaren, bewoners en huurders in de omgeving van de Grote Baan van woningen die wellicht verworven moeten worden. Zij worden uitgenodigd om afspraak te maken voor persoonlijk gesprek. Tijdens deze gesprekken (170-tal) werden eigenaren en huurders geïnformeerd over de verwachte verwerving van hun woning/ eigendom, de timing en vergoeding. Ook kunnen ze hun vragen stellen aan projectteam, vastgoedcommissaris of huisvestingsteam (verder begeleidingstraject voorzien).
  - o Brief 2, verstuurd aan eigenaren en bewoners in de omgeving van de Grote Baan die wellicht beperkte impact (verwerving voor- of achtertuinstrook of delen van onbebouwd perceel) of overlast van werken mogen verwachten. Hierin is aangekondigd dat er voor bepaalde doelgroepen nog een uitnodiging volgt na 15 november 2021 voor inloopavond.
  - o Brief 3, verstuurd aan eigenaren en gebruikers op de Grote Baan in Helchteren-Noord (voornamelijk bedrijven en handelaren waar al eerder contact heeft plaatsgevonden in kader van eerdere verwerving). Hierin worden zij uitgenodigd om afspraak te maken na 15 november 2021.
  - o Brief 4, verstuurd op 19 oktober aan eigenaren van percelen die wellicht beperkte impact (verwerving voor- of achtertuinstrook of delen van onbebouwd perceel). Zij ontvangen link voor toelichtende video en uitnodiging om afspraak te maken voor inloopavond op 29 november of 7 december 2021.

4. FINANCIËLE AFSPRAKEN EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN

4.1 RAMING VAN DE MIDDELEN M.B.T. HET PROCES IN DE ONDERZOEKSFASE

In de verkenningsfase werd het proces getrokken door het Departement Omgeving en het Agentschap Wegen en verkeer en dit binnen de respectievelijke organisaties vanuit hun doelstellingen.

De Werkvennootschap zal na de startbeslissing de coördinerende en uitvoerende rol in de verdere uitwerking van het dossier van de missing link op zich nemen en zal hiervoor ook de nodige middelen (zowel personeel als financieel) voorzien om de noodzakelijke studies, participatie- en communicatiebegeleiding op te starten.

4.2 ONDERZOEK NAAR FINANCIERINGSMOGELIJKHEDEN

Het noodzakelijke budget voor de uitvoering hangt nauw samen met het alternatief dat gekozen zal worden in het voorkeursbesluit. Tijdens de onderzoeksfase zal een geïntegreerd onderzoek worden uitgevoerd voor alle te onderzoeken alternatieven. De realisatiekost vormt een essentieel onderdeel van het onderzoek, dit laat toe om onder meer op basis van de kostprijs een gefundeerde keuze te maken voor het meest gewenste en haalbare alternatief. Om het kostprijaspect in de afweging objectief te kunnen interpreteren zal een MKBA opgemaakt worden.

Na de onderzoeksfase zal hieromtrent meer duidelijkheid zijn.

Op aangeven van de bevoegde ministers kan aan het eind van de onderzoeksfase gestart worden met een studie naar de financieringsmogelijkheden van het voorkeursalternatief.

4.3 MOGELIJKHEDEN VOOR PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING / SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

Verder onderzoek moet hier uitwijzen of het project potentieel heeft om ontwikkeld te worden (of delen ervan) in publiek-private samenwerking en of er andere samenwerkingsovereenkomsten met andere partners noodzakelijk zijn.

5. OVERZICHT BETROKKENHEID VAN ACTOREN

	Dagelijks bestuur	Politiek overleg	Stuurgroep	Werkessies	Actorenoverleg
Middenveld-organisaties					
ACLVB Limburg					
ACV Limburg					
Boerenbond					
Bosland					
Bond Beter Leefmilieu					
BOS+					
De Bosgroep					
Fietsersbond					
FSC Belgium					
Koninklijke Belgische Bosmaatschappij					
Landelijk Vlaanderen					
Limburgse Bosgroep					
Milieu- en Natuurraad Vlaanderen					
Natuurpunt Limburg					
Limburgse Milieukoepel					
Orchis Natuurvereniging					
Limburgs Landschap VZW					
Regionaal Landschap Kempen en Maasland					
Regionaal Landschap Lage Kempen					
TreinTramBus					
Unizo					
VKW Limburg					
VOKA Limburg					
Federale diensten					
Infrabel					
NMBS					
Tucrail					
Vlaamse diensten					
Agentschap Innoveren en Ondernemen					
Agentschap Natuur en Bos					
Agentschap Onroerend Erfgoed					
Agentschap Wegen en Verkeer					

De Lijn					
De Vlaamse Waterweg					
Departement Landbouw en Visserij					
Departement Mobiliteit en Openbare Werken					
Departement Omgeving					
Vlaamse Landmaatschappij					
Vlaamse Milieumaatschappij					
Provinciale diensten					
LRM					
POM Limburg					
Provinciaal Natuurcentrum					
Provincie Limburg					
Toerisme Limburg					
Lokale belangengroepen/eigenaars					
Focus Noord ondernemers					
Het gaat om U (Wijk De Standaard/Lillo)					
Lommelse ondernemersclub					
Isis werkgroep vzw					
Kempisch Tehuis					
Ondernemers Europark					
Ondernemersclub Houthalen-Helchteren OCHH					
Kiewitwijk Helchteren					
Ondernemersclub Helchtel-Eksel					
Wijk Laak					
Wijk Sonnis					
Wijk Helchteren					
Wijk Houthalen-Centrum					
Wijk De Standaard					
Wijk Lillo					
Wijk Meulenberg					
Wijk Houthalen-Oost					
Actiecomité Eikelbos,Sonnis, Smolder					
OCHH					
vzw De Mangelbeek					
vzw Limburgs Landschap					
vzw Limburgse Milieukoepel					
Experten					
Instituut Natuur- en Bosonderzoek Team Vlaams Bouwmeester					

Projectteam					
Antea Group					
Connect					
De Werkvennootschap					
Studio NZL					
Lokale besturen					
Gemeente Beringen					
Stad Hasselt					
Gemeente Hechtel-Eksel					
Gemeente Heusden-Zolder					
Gemeente Houthalen-Helchteren					
Gemeente Leopoldsburg					
Gemeente Lommel					
Gemeente Pelt					
Stad Peer					
Gemeente Zonhoven					
Gemeente Oudsbergen					
Stad Genk					
Nederland					
Provincie Noord-Brabant					